

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Uj világ - a régi romokon

Aki a zsidó egyedekkel, vagy közületekkel tart fenn érintkezést, naponta látja, hogy legtöbbször érihetetlenül és megdöbbenően állanak a megdöbbenő eseményekkel szemben, amelyek a zsidósággal kapcsolatosak. Akármerre nézünk, mindenfelé csak baj és nyomorúság, amely sötétít és keserűvé teszi a horizontot és a jövő perspektíváit. A legtöbb országban érezhető a zsidógyűlölet, s ahol nem virulens, ott a határokat zárják el a zsidó menekülni és új hazát kereső zsidó tömegek előtt. Ha meg legnagyobb reménységünk felé fordulunk, ott is vér és könny fogadja a palesztinai ősi földre vágyó zsidóságot.

Mindezek dacára hiba volna, ha urra lenne fölöttünk a kétségbeesés és rezignáció. Mert meg kell barátkoznunk azzal a gondolattal, hogy egy régi alámerülésben levő világ tükröződik vissza a szomorú jelenségekben. Az a világ van elsüllyedőben, amelyet apáink építettek és amelyben bizva bíztak. A régi világ eltűnése rendkívül sok fájdalommal jár és együtt jár az újjászülés fájdalommal. Nem csupán nekünk zsidóknak van süllyedőben a régi világ, hanem az egész földkerekség a vajadás képét mutatja. Uj társadalmi rendszerek kísérleteznek, mintha az öt világrész emberei egyebet sem tennének, minthogy kísérleti laboratóriummal változtatnák át a kétezer millió élő ember életformáit és életberendezését. Irtózatlan társadalmi konvulziók rázzák meg a világot és nem mondunk vele újat, ha leszögezzük, hogy a zsidóság, mint mindenben, úgy ebben és ennél is kétszeresen szenved.

Azok a formák és lényegök, amelyek a XIX. század emberére és felfogására rányomták bélyegüket, a mi életünkre elvesztették érvényüket és visszavonhatatlanul, visszahozhatatlanul a múlté. Látjuk, hogy minden összeomlott, csak még nem látjuk elég tisztán a perspektívákat a jövőre nézve. Épen ez az, ami oly keservesé teszi a zsidó létet. A bizonytalanság az, amely megöli az optimizmust és teszi kétségessé azt, hogy vajon mindenkor és mindenben a helyes uton járunk-e? A zsidóság keserves életutjának végcélja messzi van és az a generáció, amely már nem a múltban él és nem az elmúlt generációhoz tartozik, hanem a jövőt építhető, akiknek nem lehet közömbös, hogy mi lesz az új zsidó jövővel. Nincsen senki közöttünk, aki a zsidóság rendkívüli problémáit úgy tudná áttekinteni és feljogni, hogy az mindenhova érvényes legyen. De nem is ez a lényeges. Inkább az, hogy tudatosítsuk a zsidó tömegek előtt azt, hogy az emberi közösséggel való együttléteünk olyan hatalmas és gyökeres változáson ment át, amelyből nincs többé visszatérés az asszimilációs múltba. Az emancipációs, humanista idők elmúltak, ma egészen más körül-

ményekkel kell számot vessünk. Épen ezért a zsidó vezetőknek legfőbb kötelességük, a vallási élet vezéreinek épen úgy, mint a politikai fordulatok figyelőinek, nemkülönben a sajtónak is nagy feladata az, hogy ezt az átmenetet és újjászülést minél zökkenésmentesebbé tegye.

De nem kevésbé rendkívül nagy feladat hárul azokra a kevesekre, akiknek a sors látszólag jobb anyagi sorsot biztosított. Ezeknek kétszeres feladatuk az, hogy ne feledjék el sorsuk mulandóságát és ne tagadják meg egy pillanatig sem az azokkal való sorsközösséget, akik az üldöztetés első lövészárkában vivják súlyos élethalál harcukat. Aminthogy azoknak az országoknak

zsidósága sem folytathat struccpolitikát, akiknek feje felett még nem lebeg az üldöztetés Damokles kardja.

Ha körülnézünk, láthatjuk, hogy nincs más reményünk, csak az önmagunkban való bizás. Senki a világon nem segít rajtunk, ha mi magunk nem segítünk. Nincs kire és kikre támaszkodnunk, mert az élet hajszája olyan keserves lett, hogy nincs semmi reményünk arra, hogy bárki is megkönnyítse számunkra sorsutunkat. Mi magunk kell ki-termeljük magunkból azt a belső ellenállást, amely arra és odáig vezet, hogy önkritikával és önuralommal az újjászülendő világban minden tekintetben megálljuk helyünket. Akár a gáluti keserveket látjuk, akár a palesztinai súlyos helyzetre tekintünk, mindenhol csak azt érezzük, hogy elmerült a régi világ, a napok mindig újabb és súlyosabb feladatokat rónak ránk és ha azt akarjuk, hogy jövő generációnk az életkörülményeket elviselhetőnek lássák, úgy tegyünk mindenben úgy, ahogy a mai kor fölünk feltétlenül megköveteli.

A Zsidó Világkongresszus tiltakozott a Népszövetség előtt, a danzigi események miatt

Genf. A Zsidó Világkongresszus executiveje Párisban ülést tartott, amelyen résztvettek dr. Nahum Goldman, Georg Bernhard, Jefroikin Naiditsch, Rav M. L. Perlzweig és még számosan. Az ülés foglalkozott a lengyel zsidóság helyzetével, különösen a gettópad rendszer által előállított helyzettel. Az executive kimondotta határozatilag, hogy a gettópad rendszert a lengyel zsidóság jogai flagráns megsértésének tartja. Elégtétellel vették tudomásul, hogy milyen bátran szembeszállnak a diákok és kulturális szervezetek a terrorhullámmal, amely elöntötte a lengyel közéletet. Elhatározták, hogy megfelelő propagandát fognak kifejteni a világon, intellektuális körökben, hogy

erről a lengyel antiszemita megnyilvánulásról informálják.

Ezután foglalkozott az executive a danzigi helyzettel és elhatározták, hogy memorandumban fordulnak a Népszövetség titkárságához és a hármass bizottsághoz, hogy megvédjék azokat a Népszövetség által biztosított jogokat, amelyek Danzig szabadállamra vonatkoznak.

Ez utóbbi határozatot meg is valósították már, amennyiben a memorandumot eljuttatták a népszövetségi hármass bizottsághoz, amelynek tagjai a francia, angol és svéd külügyminiszterek. A memorandum különösen kiemeli, hogy október 19-ike óta állandóan növekszik a terror Danzig szabadállam területén, amely főleg a zsidók ellen irányul.

Palesztináról is tárgyalt a mandátumbizottság megkezdődött 33-ik ülészaka

Genf. A mandátumbizottság 33. ülészaka összeült és tanulmányozta a francia gyarmatügyi minisztérium jelentését Szíriára, Libanonra vonatkozólag. Majd más államok jelentését tanulmányozták, végül egy Palesztina-felosztás ellenes memoran-

dumot. A memorandum egyrésze annak a harcnak, amelyet pro és kontra folytatnak zsidó és arab érdekeltségek a palesztinai ügyben. Erdemleges határozatot Palesztinára vonatkozólag nem fog hozni a mandátumbizottság jelenlegi ülészaka.

Páratlanul impozáns politikai megnyilatkozás volt az oradeai Zsidó Párt reorganizációs közgyűlése

1400 zsidó férfi és nő szavazott le a választáson

Az elmúlt vasárnap Oradeán olyan zsidó demonstráció volt, amilyenre még nem volt példa. A Zsidó Párt tisztújítást tartott és az aktus jelentősége nem abban van, hogy melyik frakcióra hány szavazatot esett, hanem abban, hogy ezernégy-száz zsidóember felkerekedett egy hűvös, borús vasárnap csak azért, hogy demonstráljon a zsidósága mellett.

Nem volt ez sem parlamenti választás, sem pedig hitközségi harcok folyamánya, hol sok-sok erkölcsi és néha anyagi érdek is közrejátszik, mikor még érthető volna az érdeklődés. Itt tisztára arról volt szó, hogy a Zsidó Pártnak erős és céltudatos vezetőségre van szüksége. Nem azon volt a hangsúly megsemmisítése, hogy az a frakció „győz”, amelyre 1066 szavazatot esett, de még az sem, hogy a „bukott” párt 522 zsidót mozgatót meg a máskor közömbös emberek sorában. Régebben egy-egy ilyen választáson 100–150 ember vett részt Oradeán és csak másnap a lapokból tudták meg az emberek, hogy „történt valami” a Zsidópártban. De a legzajosabb hitközségi választásokkor sem tudtak 600 embernél többet megmozgatni. És most? Vasárnap 1400 férfi és nő járult az urna elé, mely fölött, mint legfelsőbb fórum, dr. Fischer József, az oradeai párttagozat elnöke, volt kamarai képviselő rezideált.

Hatalmas demonstráció volt ez a többi politikai pártok felé. Eddig a Magyar Párt mindenkor azt hangoztatta, hogy mit lehessen tudni, hányan szavaznak egy választáson a Zsidó Pártra, hiszen titkos a szavazás? A román politikai pártok sem tudták és nem ismerték az erőviszonyokat. De ezentul egészen más lesz a helyzet. Most már nyugodtan hivatkozhat arra a Zsidó Párt oradeai, de még országos viszonylatban is, hogy nagy erőt jelent egy olyan politikai párt, amely egy belső tisztújító választásra ilyen tömeget tud megmozgatni.

A VÁLASZTÁS LEFOLYÁSA.

A választási helység az Axelrad vendéglő nagyterme, egy teljesen nagyszabású választás képét mutatta. Délelőtt tizenegy-től délután háromig csaknem másfélezer ember szavazott.

A reggeli órákban hosszú sorokban varakoztak arra, hogy az urnák elé kerüljenek. Volt türelmük meglelt embereknek és lelkes újjáknak ott állani a hűvös őszi reggelen, míg rájuk került a sor. Délután három órakor lezárták a szavazást. Összeolvasták a szavazatokat és megállapították azt a névsort, amely jelezte, hogy kik, milyen posztpon fogják ezentul vezetni a Zsidó Párt ügyeit.

PILLANATKÉPEK.

Nem érdektelen néhány sort szentelni arra, hogy kik és milyen körülmények között szavaztak? Ott láttuk az oradeai zsidóság egyik igen tekintélyes ortodox vezérférfiát, amint feleségével együtt leszávozott. Jött a nagybank igazgatója és felesége, akik reggel eljöttek és mivel igen sokan voltak, délután ismét komoly arccal járultak az urnák elé. Az asszony kissé izgató volt, mert, mint kijelentette, soha még szavazáson nem volt. Most „főpróbát” tartott és meg volt elégedve azzal, amit látott. Vagy hoznak példának azt az ügyvédet, akiről soha senki nem hitte volna, hogy valaha is érdeklődni fog zsidó ügyek iránt! Most pedig szintén feleségével együtt odaállott az urna elé és harsány hangon kiáltotta nevét, mint olyanét, aki nyíltan tanúságot tett „új” hitvallása mellett.

Tudnánk ezernyi portrét felrajzolni. Az öreg nyolcvan éves bácsit, akit orvosa eltöltött a sétától, mert nyirkos a levegő, de azért mégis eljött szavazni, mert mint mondotta, ez „minden zsidó kötelessége.” De nem érdektelen az sem, hogy az öreg, komoly élettől elfáradt ember mellett ott volt a korzó diadalmas, elegáns asszonya, aki otthagya rendes szórakozását és eljött, mert mint mondotta: ez ma minden zsidónak köteles-

sége. Irjuk meg a nagykereskedőt is, aki szintén először demonstrált zsidópártisága mellett, mert kijelentése szerint ez az egyetlen eszköz arra, hogy zsidóságnak védelmét megszervezzük.

Ha objektívek akarunk lenni, akkor nem szabad elfelednünk azt sem, hogy az utóbbi évek folyton fokozódó zsidóellenes tendenciája is erős agitációs eszköz, mely ugyszólván automatikusan is hajtja a zsidó tömeget a párt felé. De mégis kell egy szervező erőnek lenni, mert nem mondunk vele ujságot, ha megállapítjuk, hogy nem ér semmit egy milliós hadsereg sem, ha nincs ellenállásra megszervezve, ha nincs benne harci elán és ha nincs megfelelő vezérkara.

Sőt még ideális hajtóerőnek is kell benne lenni, mert különben nincs kedve harcba menni.

A VEZÉRKAR: ÉS CÉLKITŰZÉSEI.

A Zsidó Párt elmondhatja a clujji, de még inkább az oradeai erőpróba után, hogy van hadserege, amelyet ideális célkitűzés hajt, van benne kohézionális erő is, amely összefogja és mostantól kezdve, van remélhetőleg olyan vezérkara is, amely mindenkor képviselni fogja maradéktalanul annak a tömegnek érdekeit, amely páratlan lelkeséggel sponánu megnyilatkozott ezen a máskor érdektelennek deklarált választáson.

1400 ember urna elé való járulása kötelez is sokra. Mindenekelőtt nagyon komoly és nagyon intenzív munkára. Mert ez előlegezett bizalom, demonstrálás volt, de jaj volna, ha ez a nagyszerű tömeg csalódna azokban, akiket most vezérül ismert el. Ez a mi zsidó „tömegünk” nem iskolázatlan „laikus” embercsoport, hanem csupa újságíró, gondolkodó, majdnem úgy mondhatjuk „intellektuális” rétegből tevődik össze. Ezeknek nem lehet „blöffölni”. Ők azt is tudják, hogy lehetetlen nem kívánhatnak. Azt is érzik, hogy az antiszemita áramlatot egy zsidó párt nem tudja még feltartóztatni. De ahogy az orvos nem tud minden betegséget megelőzni, elég annyi is, ha lelkiismeretesen „kezel” a beteget. Már pedig „beteg” individuum, mint a hajszolt, ezernyi gonddal küzködő zsidó ember, nem kell ma a világon. Nem kell a vezetőknek programot adni, mert ilyen „program” talán nem is létezik. Dolgozni kell a jogvédelem terén, dolgozni önzetlenül ott és akkor, amikor a zsidóság megfelelő helyi, vagy országos érdekképviseletéről van szó. A többi magától adódik. A pillanat diktálja. Csak munkakedv kell hozzá, kitartás és önzetlenség!

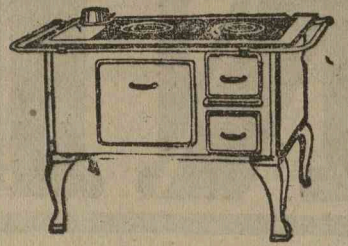
AZ ÚJ VEZETŐSÉG:

Tiszteletbeli elnökök: Nussbaum Sámuel, Reich József, Leitner Lázár Ullman István, Mittelmann Jakab, Fuchs Salamon és dr. Markovits Ignátz.

Alelnökök: Dr. Gellért Miksa ügyvezető. Politikai bizottság elnöke: Dr. Weisz Endre. Jogügyi bizottság: Dr. Kepes Miklós, pénzügyi bizottság elnöke: Dr. Váradi Odön. Sajtóbizottság elnöke: Wasserstrom Sándor. Népjóléti bizottsági elnök Kesztenbaum Miksa. Gazdasági bizottsági elnök: Leichtman Jenő. Főtitkár: Dr. Nádai István, titkár: Axelrad József, politikai titkár: Just Mose, pénztáros: London Armin, jegyző London Lajos. Ellenőrök: Dr. Weiman Izsó, Batori Dániel, cenzorok: Bleier Adolf és Léwy Lázár. Háznagy: Dr. Schwartz Árpád.

Elnöki tanács: Leitner Lázár, Lechner József, dr. Bárdos Imre, Neumann Lipót, dr. Deutsch Elemér, Leitner Zoltán Kestenbaum Zoltán, Silbermann József, dr. Rippner György, Schön Dezső, Grossmann Benő, Frank Dezső, Farkas Vilmos, Kohn Dávid, Leitner Sándor, Reisz Béla, Erdélyi Jenő, Citter Jenő, Grossmann Jenő, Dénes Izidor, Silbermann Andor, Epstein Samu, Deutsch Jenő, Dr. Schönfeld Jenő, Friedmann Armin, Reichard Dezső, Mittelmann Nándor, Mihály Aladár Áron, Kohlmann Kálmán, Grosz Sándor, Rézműves N.,

Háziasszonyok öröme



Speciális szerkezet!

Minimális fa fogasztás!

A masszív „ELITE”-tűzhely fehérrézomán kivitelben. — Tűzálló schamotbéléssel.

Szántó, Oradea

Zephir kályhagyár, esslingeni faredőnyök, acél lemez-redőnyök

Kérjen díjtalan árajegyzéket!

Kain László, Nussbaum Sámuel, Rosenberg József, Berkovits Jenő, Weinberger Mór, dr. Osváth György, dr. Fried József, dr. Erdész István, Berkovits Bernáth, Vadász Pál, Spitz Arthur, Klein Lajos, Perl Géza, Goldring Sándor.

— Doktoravatás. Németh Sándort, a reimsi kórház volt asszisztensét a párisi orvosegyetemen kitüntetéssel doktorrá avatták.

— Ki lesz Wauchope utóda? (London). A „Daily Telegraph” jelentése szerint, mértékadó körökben Sir Hubert W. Young-ot nevezik ki Sir Artur Wauchope fő kormányzó helyébe. Young fő kormányzó 1934 óta Északrodéziában. 52 éves és nagy politikai tapasztalattal rendelkezik.

— KLEIN KORNÉL BRATISLAVAI NAGYKERESKEDŐ FRANCIA KITÜNTETÉSE. (Bratislava). A pozsonyi közgazdasági élet egyik érdemes tagját, Klein Kornél nagykereskedőt és exportőrt magas kitüntetés érte. A francia kormány kereskedelmi szolgálatának elismerésül a becsületrend bronzéremével — (DIPLOME D'HONNEUR A VEC LA MÉDAILLE DE BRONZE) tüntette ki. Klein Kornél nemcsak a kereskedelmi és közgazdasági életben tünt ki, de kiveszi részét minden nem zsidó intézmény támogatásából is. Kitüntetését osztatlan örömmel fogadta Bratislava zsidó társadalma.

AZ ÚJ

Dr. LENGYEL

SZANATÓRIUM

Cluj-Kolozsvár, Str. Gojdu 3 A)

Románia legmodernebb gyógyintézete, nagy parktól körülvéve a város centrumában. Minden szobája terraszra nyílik, 300 m² tetőtér-része van, ahol egész nap és az év bármelyik szakában nap- és légfürdőt lehet venni. Modernül berendezett műtőterem és szülőszoba. Minden szobában hideg és meleg folyóvíz. Vizgyógyintézet. Belsőfürdő, amely krónikus bélbántalmak, székrekedések, epe- és veseköveknel kitünő eredményeket ad. Electrotherapia: ultra rövidhullám és minden más villanykezelések. Modern Röntgen-berendezés. Laboratóriumok. A tetőtérasz mirigygyógykezelésére igen alkalmas és Romániában páratlan. Fogó- és hizókurák. Diétás konyha. Fertőző betegeken kívül minden beteget felvesz. Üdülő- és lábadozó betegeknél is igen alkalmas. Mérsékelt díjazás.

Szabad orvos-választás. Az intézetnek rituális konyhája is van.

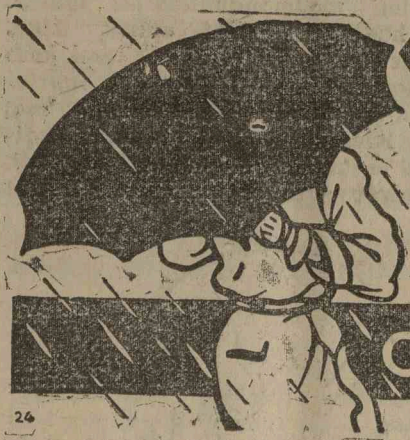


„Ha hallgatóim állanak, én sem ülhetek“

Ezt mondta a varsói fogorvosi fakultás Nicz nevű professzora, amikor felszólította zsidó hallgatóit, hogy üljenek le, de azok a gettópadokra való hivatkozással nem akarták ülve hallgatni az előadást. Ha hallgatóim állanak, akkor én sem ülhetek — mondta és egész előadását állva adta elő.

Nicz professzor gesztusa kulturemberhez méltó, de sajnos, ezen a megállapításon felül, semmi jelentős nincs benne. Valószínűleg a lengyel demokratikusan gondolkozó tömegek, meg a többmilliónyi ottani zsidóság hálával gondol erre a tetre, ami valóban bátor eszelekedet akkor, amikor azt látjuk, hogy sokkalta hálásabb eszelekedet együtt üvölni a farkasokkal. Mert nem a Nicz professzoroké Kelet Európában a jövő, hanem azoké, akik leülnek és hagyják szégyenben és pirult arccal ott állani azokat, akiknek egy-két év múlva azt kell mondják „kolléga” ur. Vagy ha elmegy a lengyel egyetemről egy hallgató és mondjuk az Egyesült Államok vagy Anglia valamelyik egyetemén professzor lesz és azt kell majd mondja annak, akit ott szégyenpadba ültetett, hogy „kolléga ur”.

A tudomány csarnoka mindig valami megszentelt helynek számított a zsidóság történelmében. Nem is beszélünk arról a tanítványról, aki a ház tetejére mászott, hogy a kéményen keresztül hallgassa mesterét. Ott és azóta is nálunk mindég így és ennyire tiszteljük a tudományt. Igen, ott állani a ház tetején, vagy a zsufolt előadóterembe bepréslődve. Lázás mohósággal lesni a tudás forrásából előtörő életadó nedű: ez a zsidó mentalitás. A huligánok viszont azt hiszik, ha szégyenülten ott fog állani a zsidó diák, akkor nem lesz egyenértékű orvos, ügyvéd, vagy mérnök. Ellenkezőleg! Ez ad erőt nekik ahhoz, hogy különbek legyenek, mint ülő társaik. A tudást nem lehet elnémitani. Az előretörést nem lehet szégyenpadokkal megakadályozni. Ezt érezhette a varsói professzor is! Mindenestre tisztelet jár tetteért. Talán azért nem pusztul el mégsem ez a mai Szodoma. Mert mindenhol él tiszta ember.



Az ernuövel megvédi a kalapját
és kabátját, de... nem a bőrét!

Ezért naponta kétszer jól dörzsölje be a bőrét Niveával, ettől puha, nyulékony lesz még ha nedves és hideg időjárás is van. A Nivea pótolhatatlan, mert az egyedüli krém, amely Eucerintet tartalmaz és ez a csodás hatásának titka.

Csak NIVEÁT a BÖRÉNEK

A hetvenéves Kóbor Tamás

Régi író, nagyszerű tollu magyar író, aki azonban hiába ír már negyven éve magyarul, azért okfejtése mégis annak a módszeres tanulásnak eredménye, amelyet ifjúkorában elsajátított. Kóbor Tamás a régi háborúelőtti magyarságnak egyik írói büszkesége volt. Most, hogy a pesti zsidóság az irodalmi társaság keretei között ünnepelte, ő maga bevalotta, hogy sokszor volt fontos események bábája és nem egy nagy magyar manifesztum jelent meg az ő fogalmazásában.

Mi régebben az irtuk róla, hogy nem tudjuk zsidó e még. Akkor egy cikke nyomán irtuk ezt, mert abban valami egészen furcsa hangot ütött meg. Most tudjuk, hogy nem szégyeli zsidóságát, de úgy nem, ahogy anekdotaképpen mondják: Büszke vagyok, mert zsidó vagyok, hiszen ha nem volnék erre büszke — akkor is zsidó maradnék...

Minden tiszteletünk a hetven éves Kóbornak, azonban nem tud már soha olyan bátor hangot megütni, mint például Zsolt Béla. Ő maga is bevallja, hogy nincs más determinációja, mint az, hogy zsidónak

vallja magát, de közben azt is kijelenti, hogy „nem jó zsidó az, aki nem jó magyar”. Már mi ezt mégis megkontrázzuk, mert például a sokmillió amerikai, angol, orosz, lengyel, román zsidó, igen jó zsidó lehet, mégha nem vallja magát magyarnak. De valószínű, hogy az a furcsa levegő teszi ezt, ami ott lebeg, az IMIT estélyén is, amikor Kóbort ünneplik. Követelik, hogy százpercentes magyar érzelmű legyen a zsidó, de az iskolába nem veszik be, hivatalt nem kaphat, kereskedni sem szabadon, ipartüzni sem, csak módjával. Elnyomás és ezért mégis kiáltani, hogy éljen... Nos hát éljen Kóbor Tamás, s ha már jó magyar, legyen az, de legyen jó zsidó is és harcoljon, küzdjön a világ többi zsidóiért is, akik szintén szenvednek, küzdenek, az antiszemitizmus járma alatt. Ahogy szenved, küzd a magyarországi zsidóság is, Kóbor Tamással együtt.

Ez is zsidó tragédia

Egy varsói jiddis nagy napilapban, cikk jelent meg egy volt oroszországi rabbitol, aki Kazánban volt főrabbi és Rav Meir Scharf a neve. Most „emigrációban” él, s visszaemlékszik azokra az időkre, amikor husz esztendővel ezelőtt megkezdődött a bolszeviki uralom. Olvasván a cikket, nagyon szomorú konkluzióra jutottunk. Arról ír, hogy kezdetben elég sok zsidó népbiztos volt Kazánban és ezek igen jól éltek, dacára annak, hogy egy deka cukor vagy só sem volt forgalomban és pinceodukban húzódt meg a zsidó és nem zsidó lakosság. S ennél a megállapításnál kell megálljunk egy szóra. Ne higgyük azt, — írja a főrabbi

Rheuma ellen

Togal-tabletták biztosan gyógyítanak:

| | |
|---------------|----------------------|
| Rheumát | Idegfájdalmakat |
| Köszvény | Spanyolnáthát |
| Ülőidegzsabát | Fejfájást és |
| | Hüléses betegségeket |

Ha több mint 7000 orvos, klinika és kórház önként beküldött közjegyzőleg hitelesített írása a Togal kitűnő hatását igazolja, Ön is teljes bizalommal használhatja. A Togal az Ön házi gyógyszerét közül se hiányozzék. Gyógyszertárakban és drogériákban. Lei 52.—, 130.— (és Lei 12.—).

A SÁR

Ha néha nagyon ráfeküsznek a lelkekre ezek a mai nehéz idők s ilyenkor ráunok mindeure: visszanezdek a múltba. Lapozgatók-lapozgatók az elmúlt idők fakó lapjaiban. Ezek a „rég jó idők” kissé megnyugtatók, megsimogatják idegeimet. A minap is kedvem jött egy ilyen lapozgatáshoz... Visszavarázsoltam magam a gányai csodarabbi házába. Sok szép gyermekkori emlékem fűződik ehhez a házhoz és reb Mattele csodarabbi család-jához.

A Pészáchi ünnep utolsó napjának előestéjén, helyesebben: előéjszakáján történt. A „nagy-szoba” telistele volt a rabbi hiveivel, akik emelkedett hangulatban vallásos dalokkal és körtánc-tal töltötték az időt. Éjjel felé aztán sor került a hagyományos vöröstengeri átkelésre. Az egyik chaszid egy nagy tekenőt állított a szoba közepére, melyet színiült megöltött vízzel. A chaszidok felgyűrtek kaffánjukat s váltakozó szeren-sével átugráltak a tekenőn. A tekenő gyakran felborult, nagy vízmennyiségek árasztották el a padlót, hajnal tájban már valóságos tenger képét mutatva a szoba.

A ház nem volt a rabbi tulajdona. Reb Mendel volt, aki mogorva ember hírében állott. Ő jelen volt a hajdani vörös tengeri átkelést jelképező „táncnál”, ám őt nem a lelkesedés fűtötte, hanem inkább az az igyekezete, hogy jelenlétével megóvja a házát a nagyobb rongálásoktól.

De a fékevesztett jókedvvel nem birt, figyelmeztető hangja hatástalanul veszett bele a tömeg örömmujongásába. Tehetetlenül nézte, hogy a sáros, piszkos ár hogyan igyekszik utat törni a terem korhadt falainak hasadékain át.

De ime, ebben a percben megnyílt az ajtó és a küszöbön megjelent földöntuli fényben, sugárzó arccal a rabbi. A tömeg megtorpant, feléje fordult... A rabbi mosolyogva, szeretettel nézi hiveit, tekintete megakad reb Mendel mogorva arcán. Egy pillanatig nézik egymást, majd a rabbi magához inti. A tömeg feléjük tódul, figyel, mert tudja, hogy most következik „valami”.

A rabbi mesélni kezd: Egyszer volt, hol nem volt egy nagyon szegény zsidó. Leibisnak hívták. Amolyan fütyölős zsidó volt. Piros pántlikával, üvegyöngyökkel házalgatótt a falvakban, vidám furulyázásával magára vonva a figyelmet.

Sovány kereset volt nagyon a Leibisé, mint amilyen sovány volt a rozoga talyiga elé fogott gebéje. Az örömtelen hétköznapokat és a boldogságot hozó szombatokat valahogy átuszták, mert igénytelen emberek voltak és gyermekeik már megszokták a nélkülözést. De jött a Pészách ünnepe! A faluban kevés zsidó lakott. Nem tudtak önálló pászkasütődét felállítani. A szomszéd városkából szereztek hát be pászkaszükségletüket. Leibis ünnep előtt két nappal gyerekeit a szomszédok jóindulatába ajánlvá, rozoga alkalmatlóságán feleségével együtt bekocogott a szomszéd városkába.

Nagy fáradtsággal sikerült neki szerezni egy kis pászkának való buzalisztet. De már a sütés nem ment olyan simán. Mert a pászkasütésnél emberemlékezet óta mindig és mindenütt a jó-móduaké az elsőség. Türelemesen vártak volna, a mellőzés nekik nem volt ujság. De az otthonhagyott éhes porontyokra gondoltak. Hiába! Csak a késő délutáni órákban kerültek haza. Boldogan tapogatták a ropogósra sült pászkát. Szemük csak úgy kidülledt az éhségtől, de a „széder-estére” gondoltak és boldogok voltak. Felpakoltak és hazafelé indultak. De nem így a szegény gebe. Ő nem gondolt a széder estére és vigasztalanul éhes volt. Alig birt vánszorogni a szegény pára. Esteledett. Dermesztő hideg szél sivitott. Leszálltak és gyalog baktattak a szekér után.

A lovacska meg-megállt egy lélekzetnyire. Leibis gyakorlott szeme észrevette, hogy az agyonhajsolt kehes jószág felmondta a szolgálatot. Az országot balszélre terelte és megállította. Pihenj Kurev, mondta kurtán. Majd feleségével együtt körültáncolták a „fiakert”. Tánc közben fel-felesapott a sár és akkor vette észre Leibis, hogy a sötétségben az országutnak egy megrongált részébe, egy jókora pocsolyába vitte a „fuhspanját”. Átmentek az ut jobboldalára és ott folytatták a táncot. Mikor aztán jól átmelegedtek, visszajöttek a szekérhez. — Na, Kurev — mondta Leibis — gyereünk haza! De a Kurev értelmesen, szomorúan ránézett a gazdájára és nem mozdult. Leibis nyomatékos nógatására neki-

— hogy a zsidóknak jobb dolguk volt azért, mert zsidók voltak a népbiztosok. Sőt, mi több, még velük szemben szigorubbna mutatkoztak és még egy szerencse volt, hogy a hirhedt és véreskezű Cseka többségben nem zsidókból állott, s így aránylag nem sok zsidót öltek meg. Amikor rövid ideig zsidó vezetője volt Kazánban a csekának, négy zsidót lövetett agyon.

Ezzel szemben, bár semmi előnye nem volt annak, hogy sok zsidó népbiztos volt, viszont hátránya annál több. Elmondja a rabbi, hogy egy ottani nagyon jóérzésű nem-zsidó orvosprofesszorral volt intim barátságban. A bolsevizmus kitörése után elment hozzá, hogy megvizsgáltsa magát. Az orvos nagyon hidegen fogadta és érdeklődésére meg is mondta ennek okát.

— Menjen főrabbi ur a zsidó népbiztosokhoz, azok majd segítenek magán.

Amikor a rabbi tiltakozott ez ellen és elmondotta, hogy a zsidók még jobban szenvednek ezektől a felkerült bolsevik „proletár-proccoktól”, akkor a professzor elhallgatott, de megszünt közöttük az addigi jóviszony.

Aktuális ez most is, mindig, míg ilyen hatalmas ellentétek fognak uralkodni az emberek között és keresni fogják egymás fajiságát. A zsidóság csak rosszul jár, ha közüle kerülnek ki azok, akik a más népet vezetik, mert nem terem ebből babér, csak könny és fájdalom. — Ezenkívül ezek erejüket elfeledik, csak a bűnüket nem. Viszont a zsidó tömeg még jobban szenved a zsidó vezéréktől, mintha azok nem zsidók. A zsidó csak saját népe boldogulásáért exponálja magát — bár hálátlanság ellen akkor sincs biztosítva.

A brüsszeli Barmat-ügy

Nagyon sokat kellene írjunk arról, hogy miképpen lett Barmat Gyula „bankár” a belga kormány megbuktatója. Így csak röviden annyit róla: szegény lengyelországi zsidófiu volt, aki rendkívüli ambícióval indult el az életutára. Röviddel a világháború előtt Berlinbe került, ott a konjunktúrát alaposan kihasználta és a háború után a köztársasági Németország egyik legnagyobb fezőrje lett. Tagadhatatlan, hogy ennek a Barmat-családnak előretörése sok tekintetben korrumpálta a német közéletet még az Ebert elnöksége alatt. Nem tudni, mi titka van, illetőleg volt Barmat Gyulának, de kétségtelen, hogy minden ajtó megnyílt

előtte. Illetőleg megmondhatjuk az igazat: Tudhatjuk, hogy mi lehet ennek titka. Szórta a pénzt és nincs semmi, ami jobb entrée-t biztosíthatna egy nagystilú iparlovag számára. De addig jár a korsó... míg Barmat-ékat leleplezték és hatalmas botrány támadt, — amely kormányt buktatott. A Barmat-botrány többet ártott a német



VAN ZEELAND

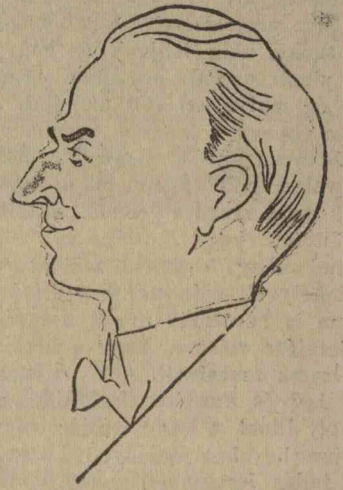
demokráciának, mint egy veszített háború. Akkor kezdeti feltűnni Hitler, s kell-e jobb agitációs eszköz, mint annak hangoztatása, hogy ime a zsidó bankár az üzlet érdekében mindenhova befurakodik és minden ajtó megnyílik előtte.

A botrány világraszóló volt, de Barmat nem olyan ember, aki eltűnne az élet színpadáról. Egy kicsit börtönben ült, majd feltűnt Brüsszelben és ott egy kicsi jelentéktelen bankocskára állott. Zsenialitása újra megmutatkozott, Barmat előbb nagy ügyeket bonyolított, de a Goldzieher és Panzo bankház is az utóbbi időben már nem egészen kicsi családokat követett el. De a belga közéletet ideje volt korrumpálni és Van Zeeland miniszterelnök nemrégiben bekövetkezett bukása kapcsolatos a belgiumi Barmat ügygel. Itt meg Degrelle, a fasiszta párt vezére küzdött Van Zeeland ellen, de nem tudta leteríteni a legutóbbi választáson, amely kettőjük között folyt le. Degrelle megbukott és bár ígérte, hogy bukása után eltűnik a közéletből, ezt nem tette meg, hanem lapja, a „Le Rays Réel” elképzeltetlenségű módon támada Van Zeelandot. Degrelle személyes térére vitte a

dolgot. Van Zeeland 1934 júniusától—novemberig tárcanélküli miniszter volt és ekkor fizetéstelen szabadságot kapott a nemzeti banktól, amelynek alkormányzója volt. Miniszter korában egy fillért sem vett fel a nemzeti banktól, de mielőtt miniszterelnök lett, újra elfoglalta állását a belga nemzeti banknál és megkapta a neki író összegét.

Most, hogy Degrelle a hajszát kiméletlenül folytatta ellene, újra napirendre került a Barmat-ügy, akiről kiderült, hogy hamis részvényekre és hamisított váltókra 30 millió frankot csalt ki a belga nemzeti banktól. Degrelle nem állította, hogy Van Zeeland tudott volna erről, de készakarva bele keverte nevét. Most szükségessé vált, hogy Van Zeelandot kihallgassák tanuként ebben az ügyben. Van Zeeland azonban nem akarta ezt miniszterelnöki állásával befolyásolni, ezért — lemondott. Így vált Barmat egy nagyszerű embernek és egy kitűnő kormányának sirásójává. Van Zeeland példátlan nagy tekintély volt Belgiumban. Degrelle elbukott mellette, de Barmat panamáit és rosszul csengő neve elég volt ahhoz, hogy megbuktassa.

Így vált Barmat, a lengyelországi származású zsidó „bankár” egy második európai



DEGRELLE

pai demokratikus kormány sirásójává. Csak az utókor fogja tudni eléggé felmérni azt a nagy kárt, amelyet Barmat okozott a német és belga demokráciának — és ezzel az európai haladásnak és civilizációnak.

— Fejfájás ellen Beretvás Pastilla.

fohászodott ugyan a rudnak, csak úgy ropogott bele a háta: Hasztalan! A talyiga reménytelenül befagyott a pocsolába. Kihúzása messze felülmulta a Kurev erejét. A Kurev ezt csakhamar észre is vette és feladta a további küzdelmet. Leibis és felesége nekidültek a löcsöknek, egyre botozták a nyomorult párát: Gyü — gyüjjjj! Nem ment. A Kurev könnyes szemmel hátranézett, Leibisék összebámultak és sötét kétségbeesés vett rajtuk erőt. Feige asszony sirva fakadt, Leibis pedig csüggedten bámult a messzeségbe. De hallga csak: Csengetyűsző hallik... mindig közelebről és közelebről. A krakói gróf jön cifra nagy batárján: Gróf Ljubermirszky, négy lovas hintóján. A gróf élesen felfigyelt: honnan jönnek a siró hangok? Megállítja a kocsiját. — Eredj csak. Medvidj, nézz utána, ki sir ott?... — Ni, miféle alakok mozognak ott, szaladj csak, — szolt a gróf — és odabökött hosszú lovagló pálcájával a fáklafény által megvilágított Leibisék felé.

A kocsis azzal jött vissza, hogy: — semmi a!... valami házaló zsidó család talyigája befagyott a pocsolába. A gróf tüstént kiszállt, közös erővel kicipeltek a befagyott alkalmatosságot. Parancsára a kocsis a szekeret lovastól odakötözte a hintóhoz. Leibisék felvette és elhelyezte a szemközti ülőhelyre, jó meleg pokrőcba bujtatta Leibis lábát, a didérgő Feigéra pedig ráadta saját bundáját s lassu tempóban Leibisék faluja felé vették utjukat. Csakhamar oda is értek. Leibisék a házuk előtt leszálltak, feloldozták a

talyigát és bucsuzásul megcsókolták a gróf kabátját. A gróf akkor kivett 500 forintot és odaadta a hűledező Leibisnek azzal, hogy rendezzen egy jó innepet és elrohogott.

A gróf még sokáig élt. Sok élvezete mellett az is örömet szerzett neki, ha a köznépen itt-ott agított. A zsidókat nem tulságosan kedvelte, de ha alkalom adódott, rajtok is segített csak azért, hogy élvezze a meglepetésüket.

De a halálangyal nem respektálja a grófi rangot. Eljött a grófért is. Odafent az égből a legfelsőbb törvényszék elé került a gróf, mint megannyi halandó. A törvényszéki szolgák előcipelték az óriási mérleget, kezdődött az ítélet-napi mérlegelés.

A jötettek serpenyője csak úgy roskadozott a jötettektől, de bizony a gonosztettek serpenyője játszi könnyedséggel győzött és súlyosan leereszkedett.

A nagy synhedrion éppen készült kimondani a végítéletet: „tisztítótűz!” Egyszerre csak nyílik az ajtó s belép egy hatalmas termetű angyal.

— Szót kérek! — szolt és mélyen meghajolt. A tekintetes bíróság nagyon jól tudja, hogy valahányszor az ember jót cselekszik, eme jó cselekedete egy-egy angyalt teremt, aki aztán az „ítéletnapon” megjelenik a bíróság előtt és szót emel a jótévőért. Nos, méltóztassék fellapozni a nagy feljegyzési könyvet, ott megtalálják azt az esetet, hogy mit csinált a vádlott gróf Ljubomyrsky azzal a Leibis zsidóval.

Be sem várta a fellapozást: már is belefelelt a jötettek serpenyőjébe. Am hasztalan! A gonosztettek serpenyője, ha meg is billent, s kénytelen volt a nagy súly alatt feljebb emelkedni, — de még mindig lehurta a mérleget.

A törvényszék megint felállott, hogy ítéletet hirdessen, ekkor kiugrott az angyal a serpenyőből és azt mondta, hogy az igazság úgy kívánja, hogy a Kurevet, meg a talyigát is bele kell dobni a serpenyőbe. A bíróság tagjai összenéztek s úgy döntöttek, hogy az angyal kívánságát teljesíteni kell. De óh jaj, a gonosztettek serpenyője még mindig lefelé billent, ekkor a jó angyal a földre vetette magát és úgy könyörgött, hogy utolsó próbaként dobják rá a mérlegre azt a sarat is, melybe annak idején a Leibisék talyigája befagyott, ahonnan a vádlott sajátkezűleg segített kihuzni.

A törvényszék ehbe is beleegyezett. A leggyorsabb röptű angyal azonnal elrepült és elhozta a helyszínről a sarat és belapátolta a jötettek serpenyőjébe. És a jötettek serpenyője mélyen leszállt. Lenyomta a sár.

A gróf a menyországba került...

A rabbi mosolyogva nézett reb Mendelre

rámutatva a szobában levő sárra, szolt:

— Nos reb Mendel, fáj még a sár?

Reb Mendel arcát örömpír borította el, átszellemült tekintettel nézett a Rebera és alázatosan megcsókolta a kezét...

M. S.

Wasserstrom Sándor franciaországi riportsorozata:

BUCSU PÁRISTÓL...

Milyen a francia Központi Iroda? — Az első repülőgép Páristól Tel-Aviv-ig. — Zsidó rádióelőadások. — A jiddis kultura érdekes történelmi dokumentumai.

Bucsuzom Páristól. Ugy vélem, hogy eléggé tájékoztattam lapunk olvasóközönségét a zürichi nagy napokról és azokról a nagyszerű és egy életre szóló impressziókról, amelyeket többhetes franciaországi tartózkodásom alatt szereztem. Sok helyen jártam, megismertem a Fény Városát, a gyönyörű Párist, de nem csak az Opera-környékét és nem csupán a csillogást, hanem kerestem-kutattam a zsidó kapcsolatokat, mert bennünket zsidókat mindenkor, mindenben és mindenekfelett: zsidó mivoltunk kell, hogy érdekeljen. Bucsuzom a szép francia földtől, ahol még virul az emberi szabadság virága, amelyért annyi vér és könny folyt már a történelmi idők folyamán. És folyik ma is, napjainkban, mert egy új világ vajdását éljük és mi szerteszórtan élő zsidó milliók részesei, aktiv irányítói, de még többször szenvedő áldozatait vagyunk ennek a forrongó kornak.

Még sokat, nagyon sokat irhatnék, de a rohanó idő azt követeli, hogy ne medítáljunk egy-egy kérdéssel sokáig. Lehet, hogy még fel-lapozom jegyzeteimet, hiszen ez a kimeríthetetlen téma még sok cikknek adhatna anyagot, de egyelőre legyen ez is elég. Bucsuzunk a francia emlékektől és hogy ezuttal még egy-két dolgot elmondok, azt ne vegye zokon az olvasó. Ugy vélem, elég érdekesek ahhoz, hogy ne merüljenek el a teljes feledés homályába.

EGY KIS HITKOZSÉGI „ATTEKINTÉS”.

Nemhiába vagyok benne évtizedek óta a „kolecolás”-ban (olyan „szenvedély” ez, mint a dohányzás, nem lehet leszokni róla), érdekelt az ezért is, hogy miképpen alakul a francia zsidóság központi szervezete? Hogy úgy fejezzem ki magam, ahogy mifelénk szokták, milyen a francia „Központi Iroda”? Ugy gondolom, hogy egyes ardeali kis chasszid hitközség főabbija nagyot nézne, ha megmutatnák neki ezt a székhelyet, amely a Rue Victorie 44 szám alatt rezideál és úgy hívják, hogy Consistoire Central des Israélites de France.

Ez a franciaországi zsidók központi egyház-tanácsa, amely nem egy merev szerv és anyagi szempontból nem áll olyan biztos talajon, ahogy azt laikus módon elképzelik. De mint már korábbi cikkemben említettem, itt nem lehet kényszeríteni senkit a vallási hozzájárulásokra és ez bizony meglátszik ezen a központi szervben is. Itt van az „Union des Associations Culturelle de France et d'Algérie”, amely az itteni és az algéri zsidók kulturális szükségleteiről igyekszik gondoskodni. Ha valamelyik hitközség anyagi forrásai kimerülnek, akkor a Consistoire Central segítséget nyújt, viszont ha kulturális igényeik vannak, akkor annak kulturális szekciójára megy segítségére. De ez gondoskodik arról is, hogy egy állandó rabbiképző iskola működjék, amely rab-bikat és más hitközségi funkcionáriusokat ad az egyes közületeknek. De nem csupán az anyaországban teljesíti ezt a hivatását, hanem az összes franciayelvű, vagy francia impérium alatt levő intézményeknek is ad funkcionáriusokat. Algírba is, meg ha kell Brüsszelbe, vagy Genf-be és az Alliance révén, még Kairóba, vagy bármelyik keleti országba.

Létezik egy Maimonides nevet viselő iskola, amelyet igen nagy összegekkel támogat a francia „Központi Iroda”. Ez iskolát tart fenn és ebben külön az északafrikai vallási szervek részére

képez ki benschülött, vagy francia zsidókat, hogy végül rabbi, dajenek, sakterek legyenek. Ez a Consistoire küldi ki azokat a rabbiakat, akik egészen kicsi helyeken funkcionálnak, egyszemélyben végezvén el a rabbi, sakteri teendőket, esketnek és temetnek. Ez a szervezet tart fenn a nyaralási időszakban a fürdőhelyeken imaházakat, így Vichyben, Evianban, Aix les Bains-ben, Deauville-ben és a többi nagy francia fürdőkben.

Még lehetne külön és sokat írni az egyes párisi hitközségekről, azok nagyobb, vagy kisebb templomairól, lehetne írni a bész-din hivatalról, sőt kasrusz hivatal is van, meg mikve is, sőt olyan is, amelyet mi nem ismerünk, így fenntartanak egy Jahrzeit hivatalt is, amely nyilván tartja az egyes hozzátartozók halálzási idejét.

Irhatnék még az 1809-ben alapított jótékony-sági bizottságról is, meg az 1850 óta működő Rotschild alapítvány nagyszabású tevékenységéről. Ehez tartozik többek között egy nagy kórház, egy menedékhely és árvagondozó. Van egy leány-szanatóriuma, amely külön azon lányok számára készült, akik munkában elfáradtak és pihenni akarnak. Sőt, van még egy lábadozó kórház is, s ha egy-egy súlyosabb betegség után pihenni akar valaki, beutalják a Cantilly Alphonse Rotschild üdülőbe. A szembetegek meg külön az Adolphe de Rotschild alapítvány által fenntartott szemkórházban kapnak kezelést.

ZSIDÓ RÁDIÓELŐADÁSOK.

Létezik többek között, egy szervezet, melynek neve: Izrael hangja. Fernald Halphen aszszony az elnök, Léon Algazi az igazgató. 1928-ban alakult. Célja pedig minden szerda délután hat órakor a Poste Parisien rádió leadón zsidótárgyú előadásokat rendezni és minden pénteken délbe Rádió Páris leadón nívós zsidó zenét és ismertést adni.

EGY NAGY ZSIDÓ EMLÉKMŰ.

A douamonti harcok emlékére, az ott elesett zsidó katonákra való megemlékezésül, egy harminc méter hosszú és hét méter magas emlékművet emeltek, amely egy magaslaton fekszik, amely uralja az egész terepet. A meus-i zsidó hitközség kezdeményezte ezt az emlékművet, de később a párisi „Központi Iroda” költségén fejezték be.

A FRANCIA ZSIDÓ EGYESÜLETEK FÖDERÁCIÓJA.

Ez is olyan intézmény, amely nálunk még nincs. 1924 óta működik, 95 egyesület és szervezet közös összefogó kapcsa, amely főleg a lengyel orosz-román és más országbeli zsidók támogatását tűzte ki célul. Legujabban pedig a német zsidók veszik erősen igénybe. Ha kell orvosi segítséget is nyújt az ambulanciáján, 6000 kötetes könyvtára van és szociális, esetleg politikai védelmet is nyújt üldözött zsidóknak.

S hogy megszabaduljak a sok „hitközségi üggyel” amely itt Párisban is kísért, utánanézetem, hogy mi van valami aktuálisan érdekes ezen a nagyszerű földön. Aki keres, az talál is, mondja a régi példaszó és magam ezuttal is rájöttem ennek igazára. Egy a kiállítás területén levő plakátból megtudtam, hogy vasárnap repülőgép indul Párisból—Telavivba.

15 éve óv

ez a védjegy

az utazatóktól



KOPROL
CSOKOLÁDÉ
A TÖKÉLETES HASHAJTÓ

PARIS—TEL AVIV 6000 KILOMÉTER

Augusztus 15-én volt, egy gyönyörű nyári reggel, amely épen úgy ragyogó egy kis faluban is, mint a francia fővárosban. Repülőgép indul innen, egy nő és egy férfi fogják vezetni, kora reggel indulnak — ezt megnézem és elhatározásomat tett követte.

Egy kongresszusi ismerősömmel mentünk ki a repülőterre, amikor még alig virradt. Robogott az autónk az ébredő nagyváros uccáin, majd mikor felkelt a ragyogó nyári nap, már ott állottunk a hangárok előtt, ahonnan éppen akkor tolták ki a karsu gépmadarat, amelynek szárnyain kék fehér színek és egy Dávid pajzsa pompáznak. A tér körül egy nő, akiről megtudom, hogy egy lyoni gazdag hölgy, akit Nicola kisasszonynak hívnak és már több mint kétszáz órát töltött a levegőben, mint pilótánő. Mellette áll Schuhmacher ur, aki nem maradt a „kaptafánál”, hanem szintén kitünő pilóta. Ők, mint régi cionisták elhatározták, hogy ezen a szép pompás gépmadaron elviszik a párisi zsidóság és a palesztinai pavillon első üdvözlését a zsidó világvárosnak, Tel Avivnak.

Szombat este elbucszunk tőlük barátaik, s külön e célra nyitva volt a palesztinai pavillon. Ott állnak vidáman, fiatalon, lelkesen, az augusztusi napsütésben és számunkra érthetetlen szak-kifejezéseket váltanak a montórral, aki megegy-szer alaposan átnézi a motort és a gép minden porcikáját. Beöltöznek, beszállanak és kimondja a nagyszerű Nicola kisasszony, a „Contact” szót, mire örült berregéssel megindul a propeller. Egy-két perc, néhány méter gurulás és azután méltóságteljesen levegőbe emelkedik a monoplán, hogy megtegye több szakaszban a 6000 kilométeres utat.

Indulás előtt néhány szót beszélhetünk még és megtudom, hogy Justin Godard volt miniszter, jelenlegi szenátor, aki a Pro Palesztina bizottság elnöke és igen lelkes cion-barát, levelet írt a palesztinai jövőknek, amelyben üdvözli őket és hiszi azt, hogy ez az építő munka nem csupán a zsidóságnak, hanem az egész emberiségnek javára lesz. A keresztény államférfiu levele, bizonyára örömet fog kelteni, hiszen ezzel dokumentálja azt is, hogy nem csupán a technika révén közelíti meg Páris Tel Avivot, hanem lelkiükben is. A gyönyörű gép folyton magasabbra és messzebb száll, alig látszik már a kék-fehér mögöndavid és lassan eltűnik szemünk elől.

Az utirány, amelyet a gép vett: Páris—Piza—Palermo—Tunis—Alexandria—Tel Aviv. 48 óra alatt szerencsésen abszolvták is az utat és egy párisi zsidó élménnyel gazdagabban tértem vissza a repülőterrről.

Nagyon szellemesen jegyezte meg egy kísérők között helyet foglaló cionista, hogy eddig mindig azt mondtuk: Lsono habo b, jerusolajim, de most, hogy repülőgépen lehet megközelíteni,

Te le pes
rádió lámpái
fűtéséhez

DURA-Optima fűtőelemeket

(Szárax-akkumu átor) használaton

Nem kell tölteni, sem kezelni
Minden szaküzletben kaphatók.

Technikai felvilágosítást nyújt:

DURA S. A. Timișoara

mondhatjuk nyugodtan: Iso habo... azaz a következő órában lehetünk Jeruzsálemben...

A JIDDIS KULTURPAVILLON.

A repülőgép elszállott, s mikorra kikötött a palesztinai egyik repülőtéren, két nap múlva, már egészen másfelé kalandoztak el gondolataim. Éppen augusztus 17-én, kedden nyílt meg egy rendkívül érdekes kiállítás a nemzetközi kulturpavillon egyik önálló osztályaképen.

Amint ott hallottam, az egyik rendezője és életrehívója ennek a jiddis nagyszabású és érdekes kiállításnak, egy anekdótát mesélt valakinek.

Nagyon ócska, de aktualizált anekdótát arról a bizonyos snorrerről, akit Rotschild akart valamire figyelmeztetni, mire ő büszkén kivágta, az én üzletemhez én értek. — Itt is mindenki azt mondta, hogy minek hozzákezdeni, mert nincs elég pénz, nincs elég lehetőség és ime — itt áll készen a kiállítás.

Mondhatom, hogy az, aki ezt az anekdótát elmondotta, büszke lehet a többivel együtt erre a teljesítményre. Amit itt ebben a három-négy teremben összehoztak, az külön élmény és élvezet. A megnyitón egy francia miniszter is résztvett, aki dícsérte a zsidó sajtót, színházat, irodalmat, amely most reprezentatív kiállítást szervezett meg.

A gondolat szabadságnak, a zsidó kultúrának beszédes adatai ezek, ahol minden látható ezeken a falakon, az alef bészótól, a Marc Segall moszkvai színházáig.

A JIDDIS NYELV ELSŐ DOKUMENTUMAI.

Nagyon érdekes, hogy itt látható az első jiddis nyelvű dokumentum egy 1435-ből származó váltó. (Milyen érdekes, az első dokumentum: egy váltó. Tipikusan zsidó megnyilatkozás, nyelvemlék, mint váltó, vagyis váltó mint ősdokumentum!) Majd sorra következnek: 1498-ból származó Széfer Hamidajsz, ezekben szép rajzok is vannak, iniciálé félek.

A XVI századból, pontosabban 1507-ben nyomtak egy „Bove” könyvet Zürichben, amelyet egy Elje nevű bocher írt. Majd 1546-ban nyomtatott biblia, 1560-ból a híres cremonai (Itália), 1589-ből a krakkói bibliák. 1594-ből a Páris-Bécs-i dokumentum.

1602-ből, egy Bazelben készült jiddis mesekönyv, 1620-ból a „Lev Tov” krakkói kiadása, majd a XVII századból egy zsidó orvosról származó munka, amelyben a népbetegségekkel foglalkozik, 1710-ből a prágai megilla jiddis fordítása.

Rendkívül érdekes dokumentumok, majd következnek a XVIII. század neoklasszikus irányzatának képviselői és az utána következő igazi jiddis klasszikusok három nagy reprezentánsa: Mendele Mocher Sforim, Solém Aléchem és Perec. Itt vannak ezeknek a zseniális íróknak elég rosszul sikerült portréi. A zsidó népköltészet nagyszerű dokumentumai. Írások, könyvek, végig sorban három termen keresztül. Előbb a primitívebb adalékok, majd az idők folyásával, mind nagyobb és teljesebb megnyilatkozása a jiddis irodalomnak, művészetnek és sajtónak. A XIX századbeli nagy jiddis megmozdulások. A lengyel és amerikai fejlett jiddis sajtó diagramjai, azután egy külön szoba a lengyel világi jiddis iskolák klasszikus gyermekművészetére. Gesang von Kassrilivke illusztrációi.

Jiddis irodalmi művészeti dokumentumok hatalmas mennyiségben. Óráig lehet ögelegni az érdekes termeken: amilyen nem igen fordult elő még a zsidó kiállítások annalesében.

A jiddis színháznak is van egy sarka. Nagyon szegényes és szervezetlen. Még Goldfadén-

nek sincs egy portréja itt. Legfeljebb az érdekes, amit Marc Segall moszkvai színházról mutat. De semmi diagramma, a jiddis színházról sem olyan, ami azt mutatná, hogy ime ez az, amit a jiddis színház fel tud mutatni. Nagyszerű dokumentumok, nagyon érdekes és megkapó látvány a párisi jiddis kiállítás.

Még egyet: 100.000 zsidó él Párisban, akik hivatalos kimutatás szerint jiddist vállalnak anyanyelvül. Ezekről sem sokat lehetett látni Párisban ezen a kiállításon. De az ő akaratukkal és kitartásukkal tették lehetővé, hogy ez a kiállítás létrejöjjön. És nekik köszönhető, hogy ma létező zsidó élet van a francia fővárosban.

Bucsuzom Párisból. A történelmi levegőtől, a nagyszerű muzeumoktól, a forgalmas uccáktól, az itteni zsidóságtól, bucsuzom a Fény Városától. Mit is mondhatok egyebet, mint azt, ami egy kissé megnyugtató vágyódó szívemet? Sablonos szó, de szebbet, jobbat és érzelmeimet őszintébben kifejezőbbet nem találok: au revoir — a viszontlátásra.

A zsidó tudományos világot értékes embertől fosztotta meg egy kegyetlen arab revolvergolyója

Ha majd egy nagy zsidó drámaíró fog feltűnni irodalmunk egén, aki mint zsidó Shakespeare a zsidó sorstragédiákat fogja megírni, akkor bőséges témaanyag mellett nyugodtan felhasználhatja azt a tragédiát is, amit Avinoam Yellin halálával kapcsolatosan jegyez fel a mai idők krónikása.

Pontosan 103 évvel ezelőtt tíz askenázi zsidó indult el Palesztinába, hogy ott a legnagyobb zsidó parancsok egyikét teljesítse, az Erecben való letelepedést. 1834-ben volt ez, amikor a „tizek” elindultak, közöttük Josua Yellin. Ennek az őznek fia: David Yellin, aki 1864-ben született Jeruzsálemben. És David fia volt az az Avinoam, akit egy arab golyója most kegyetlenül leterített.

DAVID YELLIN.

1882-ben tanító lett David Yellin az Alliance iskolában, amiért az akkori tulzók őt is megapját is erősen támadták. Yellin 1889 óta számos tankönyvet és olvasókönyvet adott ki héber nyelven, ezek voltak az első héber tankönyvek, amelyek az élő héber nyelven íródtak. Pines segítségével kiadta annakidején a török agrártörvényt héber nyelven. 24 évig volt a Lömeliskola tanára, 1904 óta a német Hilfsverein tanítóképzőjének tanára, majd pedig 1912-ben alrektora lett, amelyről a „nyelvi harc” kezdetekor lemondott. Később a cionista szervezet által létesített tanítóképző vezetője lett. Jelenleg pedig a héber egyetem judaisztikai szakosztályán a héber költészet docense. Írt egy sok nyelvre lefordított könyvet Maimonidesről. 1893-ban Grasoosky-val kiadott egy héber szótárt. Élénk részt vett mindenkor a palesztinai zsidó közéletben. A világháború alatt vezette az amerikai zsidók segélyakcióját. 1920-ban Jeruzsálem alpolgármestere volt, 1920-tól 1928-ig a Waad Leumi elnöke.

KI VOLT AVINOAM YELLIN, A MEGGYILKOLT TANFELÜGYELŐ?

Alig 37 éves volt, amikor egy gaz arab

fejfájás
ellen
Beretvás
parztilla!

golyójától meghalt. E rövid élet alatt is sokat tanult, sokat tudott és sokat alkotott. Kimondott héber nevelést kapott és az elsők között volt, aki héber óvodába járt. 1923-ban a cambridgei egyetemre járt, 1929-ben pedig a londoni egyetem pedagógiai fakultását hallgatta. Néhány ásatást is vezetett és kitűnő filológus volt. Két évig a kormányzóságnál teljesített szolgálatot, majd a zsidó iskolák tanfelügyelője lett. Számos művet is kiadott. Így többek között a „Saar Lösonénu” című olvasókönyvet, majd a Széfer Ahahar Hechacham című könyvet adta ki egy arameus nyelven megírt kézirat nyomán. Billig egyetemi professzorral együtt, akit tavaly a zavargásokkor szintén arab golyó által halt meg, egy arab nyelvtant adott ki.

Yellin a negyedik volt a Yellin család egymásra következő generációjában, aki ismert volt a zsidó tudományos világban.

Hivatalába akart épen menni, amikor két golyó leterítette és néhány napig élet-halál között lebegett. Hashártyagyuladást és belső vérzést kapott s családja körében kilehelte nemes lelkét. Temetése idején a palesztinai iskolákban szünet volt. Dr Herzog grand-rabbi tartott gyászbeszédet, Ben Zwi a Waad Leumi megbízásából beszélt. Dr Luria a nevelésügyi departement megbízásából beszélt. A Waad Leumi külön gyászjelentést adott ki.

A Yellin-család egyik tagja, Semariahu Yellin a török-német hadsereg kötelékében hősi halált halt a világháború alatt, tehát Avinoam a második, aki a családban erőszakos halállal halt meg. Igazi zsidó tragédia.

— Csökken a születések és emelkedik az öngyilkosságok száma a bécsi zsidóságnál. (Bécs). A bécsi zsidó hitközség statisztikai hivatala érdekes adatokat közöl a bécsi zsidóságról. Eszerint 1937. első kilenc hónapjában 736 házasságot kötöttek, 568 gyermek született és 2045 haláleset történt. Különösen feltűnő jelenség, hogy az öngyilkosságok és halálesetek 4.5 százalékát teszik ki, holott a háború előtt ez az arányszám 7.15 százalék volt csupán. Ugyanezen idő alatt 425 egyén lépett ki a zsidó felekezet kötelékéből és 204 lépett be a zsidó vallásközösségbe. Ez utóbbiak közül 114 visszatérő. 1936—37. tanévben 2294 zsidó fiú és 2437 leány látogatta a népiskolákat, 1589 fiú és 2048 leány felsőbb iskolákat. Az anyakönyvi hivatal feljegyzései szerint a születések száma állandóan csökkenő tendenciát mutat a zsidóknál.

Gondoljon egészségére!

Lássa el magát

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal Üdül — Fehérül — Fertőtleníti!
DENTONAL fogpasztával



Orkesztőség és kiadóhivatal:
 Cămin, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 440

"Hírek" cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak:

| | |
|--------------------------------------|-------------------|
| Idő: Hítközsegeknek és vállalatoknak | 500 le |
| Magánosoknak egészévre | 300 " |
| " félévre | 160 " |
| " negyedévre | 85 " |
| Idő: Csehszlovákiában | 120-80, 45, 25 ck |
| Roszláviában | 180, 95, 50 dinár |
| Magyarországon | 25-15 pengő |
| Többi államokban | 10-5 dollár |

Naptár 5698

Kiszlev 8, november 12.
Kiszlev 9, november 13.
 Heti szidra: **ויצא**
 Heti haftora: **ויברח יעקב**

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 4.33
 Gyertyagyújtás 4.43
 Istentisztelet kezdete 4.55
 Szombat befejezése 5.48

A Yellin-házban „süvel” ülnek

írta: **C. Z. Kloetzel, Jeruzsálem**

Megírtuk, hogy egy arab revolveres merényletet követett el Avinoam Yellin ellen, aki az összes palesztinai zsidóiskolák főinspektora volt, a kormány megbízásából. A golyók némes szerveket értek és két napi haláltusa után Yellin behalt sérülésébe. Temetésén tízezer ember vett részt.

David Yellin szemben lakik azzal az épülettel, amely évtizedeken át életének központja volt és amelyet minden szombati imádkozásnál felkeres. Nemrégiben hallottuk az angolnyelvi fennállási jubileuma alkalmából, hogy előbb ennek az iskolának vezetője volt, majd tanára, végül igazgatója. A legfiatalabb fia után a „ben jakir” sülve ülnek, záradokhelye lett ez a ház a palesztinai zsidóság számára. Nem is beszélhetünk a Yellin család a legelőkelőbb családok egyike, a jeruzsálemi szellemi élet központjához tartoznak, amelynek ősi központja, egyike a legjelentősebb központi intézménye az ország tudományos, pedagógiai és kulturális életének.

Az a lépcsőkön is várni kell, olyan sorokba kell sorolni a résztvevőket, akiket a családtagok nyugodtan várnak, míg a korábban meghaltak eltávoznak. Két nagy egymásba nyíló terem nyitva állnak az ajtók, az egyikben férfiak ülnek, a másikban az asszonyok. A mizrach-falnál alacsony párnákon ülnek a férfiak, akiknek arca minden gyerek ismeri Jeruzsálemben. A nők ülnek a nők között. Az asszonyok szobájában ülnek a nők. Ennek közeli rokonai vannak Oradeán. A megboldogult férj felesége Elza, dr Grünhut Lázárné, a német Hilfsverein árvaházi igazgatójának felesége volt. Viszonyt dr Grünhutné asszonyra az oradeai Leitner Lázárné és felesége. Így tehát ezzel lapunk felelős szerkesztőjének unokatestvére, Avinoam Yellin felesége ül mellette az elhunyt mártír asszony mellett. Körülöttük pedig a kiterjedt, nagy

család tagjai és a látogatók folyton megújuló tömegei. — Ezek a napok jelzik azt, hogy a Yellin-család mennyire beegyeskedett a palesztinai zsidóságba és mutatja azt a szellemi befolyást, amelyet a patricius-család térben és időben jelent a jövendőben. Jönnek a régi barátok, akik évtizedeken át megosztották a családdal az örömeiket és bánatokat. Ott van Wilhelm Hecker, az ismert építész, aki társa és legjobb barátja Elieser Yellin-nek a háborús évek óta, amikor, mint német hadseregbeli tiszt segítette a családnak abban, hogy Damaskusba meneküljenek. Ott ül Agnon, az ismert költő, akit a Yellin-családdal nem csupán a héber nyelv szeretete köt, hanem a zsidó tradíció is, ami életelemei nek is, mint Yellinének. Jönnek az iskolák tanárai és tanítónői és azok a növendékek, akiket ők oktattak. Jönnek azok, akik David Yellin tanítványai voltak és a tragikusan hős halált halt Avinoam Yellin barátai, akikkel együtt dolgozott a zsidó nevelés érdekében. Itt beszélnek el, — ami a halál tragikumát még növeli — hogy Avinoam Yellin a kormány megbízotti inspektori állásról a napokban akart lemondani, hogy a Waad Leumi iskolahálózatának vezetője legyen. Ha ez néhány nappal ezelőtt történnék, akkor talán nem találja el végzetes útján az arab merénylő golyója.

Folyton jönnek az újabb látogatók és ott ülnek azok, akik „misnajeszt” tanulnak. Jönnek az egyetem professzorai, jön Salman Schocken, az egyetem executivejének vezetője, jönnek rabbik, szefárdok, askenázok. Jönnek ismeretlen kismemberek, hogy szeretetüknek és ragaszkodásuknak adjanak kifejezést.

Jön a márió ima. David Yellin maga áll oda előimádkozni. Ismert arról, hogy mennyi önuralom van benne. Hangja élesen cseng, amikor ima végeztével elmondja fia után a kaddist... a második fia ez, akit elveszít. Aki azonban ennek a patriarchának szemébe néz, olyan bánatot olvas ki belőle, amelyet könny nem moshat ki belőle sohasem...

— Danzigban is bevezetik a horogkeresztes zászló használatát. Danzigban a nemzeti szocialistáknak azon szándékot tulajdonítják, miszerint hivatalosan be akarják vezetni a horogkeresztes zászlót. A távirat szerint ez a hír téves kommentárokról adott alkalmat a külföldi sajtóban. Természetes, hogy a szvasztika mellől nem tüntetik el a város évszázados jelvényeit.

— Leszavaztatják a lembergi egyetem diákjait a gettópadok ügyében. (Varsó.) A lembergi egyetem rektora elhatározta, hogy a gettópadok kérdését az egyetem összes hallgatói bevonásával rendezendő szavazás útján fogja eldönteni. Az egyetem összes hallgatói kötelesek november 6-10-ike között írásban közölni a rektorátussal véleményüket arra nézve, hogy a gettópadok fenntartandók-e vagy sem. Végleges döntést a rektor a szavazás eredményének ismertetése után fog hozni.

— Francia-angol megegyezés az arab terror ellen. (London). Az angol és francia kormány reprezentánsai között bizalmas tárgyalások folynak abban az irányban, hogy együttesen lépjenek fel a fennhatóságuk alatt álló területeken szított agitáció ellen. Ugyanis nemcsak az angol hatóságoknak kell megküzdniük az arab terrorral, hanem a szíriai francia közegek is nehézségekkel küzdenek az arab lakosság körében szított nyugtalanság miatt. Nem kétséges, hogy külső erők mozgatják a közelkeleti országokban dúló agitációt és a londoni és párisi kormány bizalmas megfigyeléseket eszközöltet az angol- és francia-ellenes arab-mozgalmak fölött, amelyeket külső erők szítanak.

— Tíz évre ítélték egy „fajgyalázót”. (Hamburg) Az itteni bíróság dr Teodor Wohlfart, 56 éves ügyvédet ötrendbeli „fajgyalázás” címén tíz évi fogságra ítélte.

Emésztési zavarok,

régi idült gyomor bajok, székrekedések, fejfájás, étvágytalanság, savtúltengés, gyomorfégés, görcsös állapotok, ideges gyomorbajnál az Amerikában három zseniális tudós: Iwata, Schiwata és Nakamura által felfedezett „GASTRO D.” bel- és külföldi orvosi körökben nagy feltűnést keltett.

A „Gastro D.” kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár A. gyógyszerteráiban București, Calea Victoriei 124.

— Zsidónak adta el tehenét — elcsapták állásából. (Berlin). A bádeni közigazgatási bíróság döntése alapján elmozdított állásából egy német polgármestert, mert egy zsidó marhakereskedőnek adta el egyik tehenét. Az ítélet megindokolásában a bíróság többek között a következőket jelentette ki: „Jóllehet a zsidókkal való üzleti kapcsolatokat nem tiltja meg írott törvény a tisztviselőknek és ilyen rendelkezés nem szerepel a szolgálati előírásokban, de minden tisztviselőnek tudnia kell ma, hogy alapvetően nem bocsátkozhatik zsidókkal való üzleti kapcsolatokba. A tisztviselő éppúgy, mint a szocialista párt bármely tagja, köteles támogatni az államot és a pártot a zsidó befolyás leküzdésében”.

— Új marannos zsinagóga Lissabonban. (Lissabon). Oportóban most chanukakor avatják fel a Sir Elie Kadoorie által létesített zsinagógát, amelyet a zsidósághoz visszatért marannosok részére emeltek. A templomot gránitból építették gótikus stílusban.

— Antiszemita beszéd a belga szenátusban. (Antwerpen). A Goldzieher Penzo bankház bukása, amelyet Julius Barmat idézett elő, a belga szenátusban is visszhangra talált. Van Dieren, az egyesült antiszemita front egyik vezére, amely a flamand nemzeti szervezet és a rexisták pártjából alakult, beszédében a következőket mondotta: „Barmat zsidó. A zsidó olyan nép, amelyen átok van és ezért mindent megtesznek, hogy felverekedjék magukat. Ezért lesznek Európának általános csapásai. Vigyázzanak szenátor urak a zsidókra, előzzük meg ezt a csapást, amely országunkat fenyegeti”. — A „Dinase” nevű antiszemita csoport az utóbbi időben fokozottabb tevékenységet fejt ki. Az elmúlt napokban autókön járták be a várost és „le a zsidókkal” feliratot vittek, különösen a vasút környékén, amely Antwerpen zsidó lakta negyedét képezi. Az antwerpeni zsidóság nagy felháborodással látta a német mintára készült tüntetést.

— Julius Streicher-t ünneplik Rómában. (Róma). A „Stürmer” kiadója, Streicher Rómában nagy ünneplésben részesült. Streichert Nürnbergben a pártnapok idején meghívta Rómába egy olasz delegáció. Akkor mondotta Streicher, hogy antiszemita elveit jobban kellene megértsék Rómában. A „Lavore Fascista” lap nagy vezércikkben üdvözli Streichert, mint a nemzeti szocialista szervezet vezéralakját, de antiszemizmusról nem tesz említést.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

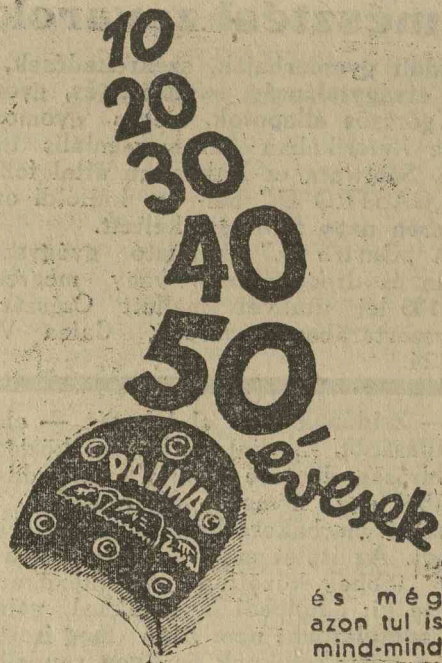
orth. kóser étterme
 (a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Sir. Lipscani 7.

Telefon: 462-91

Sococ hátamögött. Postavámmal szemben.
 Zsidórangú erdélyi konyha!



PALMA kaucsuksarkok

hordanak, mert az évtizedek folyamán meggyőződtek arról, hogy a legtartósabbak.

Vigyázzunk a védjegyre!

— Lebrun köztársasági elnök a Palesztina-pavillonban. (Páris). A francia köztársaság elnöke, Albert Lebrun október 26-án meglátogatta a világiállítás Palesztina pavillonját. Az elnököt, akinek érkezését nem jelezték, Louis Ascher, a kiállítás komité elnöke és Guy Rotschild fogadták. Lebrun élénk érdeklődéssel szemlélte a fejlődés vonalát, amelyet a zsidóépítés mutat, különösen érdekelte a tel-avivi kikötő fejlődése és a Ruthenberg-művek erőtelepei. Különös örömmel szemlélte azoknak az intézményeknek fejlődését, amelyet franciaországi zsidóknak köszönhet Palesztina, így az Edmund de Rotschild által létesített és berendezett kolóniák, valamint a francia zsidó Charles Netter által létesített Mikve Izrael-beli mezőgazdasági iskolát.

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

— Zsidó statisztikai hivatal Prágában. (Prága). 1904-ben Arthur Ruppín dr irodát létesített Berlinben, „Büro für Statistik der Juden”, amelyet dr Bruno Blau vezetett és amely egyidőre beszüntette működését. Most azonban Prágában újra megnyitották és most is Bruno Blau dr vezeti. Az iroda minden szakba vágó kérdésekre megfelelő felvilágosítást ad. Prágai címe: I. Dlouha, Nr 41. Aki érdeklődik, visszportót kell küldjön, vagy nemzetközi Schein-t. Az iroda most kiadott jelentése szerint a cseh-szlovákiai zsidó születések száma az 1935. évhez viszonyítva, 4,8 százalékkal esett. Az 1928—30. évekhez viszonyítva pedig 15,3 százalékkal esett a születések száma.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4.
Szebbnél szebb perzsaszőnyegeket, bel- és külföldi fonalakat. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT“

Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— Lengyel—osztrák—magyar egyezmény Palesztina ügyében. (Bécs). A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint Schmidt osztrák külügyi államtitkár lengyelországi látogatása során Palesztina felosztása kérdésében is tárgyalásokat folytatott a lengyel kormánnyal. Ezeknek a tárgyalásoknak a középpontjában a szenthelyek biztonságának problémája állott, amelyben Ausztria és Lengyelország, mint katolikus államok, egyaránt érdekelve vannak. A szent helyek biztonsága ügyében külön egyezmény készül Lengyelország, Ausztria és Magyarország között, amelyet ezen három állam képviselői egységesen fognak képviselni a Népszövetség előtt, amikor a elosztás kérdésében fog dönteni a genfi fórum. A három állam közötti meg egyezést a Vatikán forszírozza. A meg egyezés értelmében a három állam magáéva fogja tenni a felosztási tervet és támogatni fogja Angliát ebben az irányban a Népszövetség előtt, de csak azzal a feltétellel, hogy tekintetbe fogják venni ezen államok kívánságait a jeruzsálemi, betlehemi és názáreti szenthelyek abszolút biztonsága ügyében.

— Német borzalmak. Keletporosország két kis városában, Schneidemühl és Allensteinban újabb zsidókinzási szabadalom született meg. Becitálnak a rendőrségre egyszerre 20—30 zsidót, bezárják őket egy cellába, a fal mellé állítják és kényszerítik, hogy felemelt karokkal álljanak egész éjszaka úgy, mintha Hitlert üdvözölnék. Fiatalok, öregek, nők egyaránt be lesznek így citálva. Sokan összeesnek. Az eredmény az, hogy a városok zsidói kivándoroltak. — A zsidó áruházak és a még zsidó kézen levő szászországi vasfeldolgozó üzemek, amelyek a helyi gazdasági életben még a legutóbbi években is fontos szerepet tölthettek be, nem birnak rendelkezéseiknek eleget tenni, mert a német nyersanyagelosztó közegek megtagadják az üzemek kérelmét nyersanyagok iránt. Tudvalevőleg az egész német nyersanyagelosztás állami kézre került. A zsidó áruházak tehát nemsokára vagy bezárnak, vagy potom áron árja kézre kerülnek.

— Felnyitották Felix Warburg végrendeletét. (New-York). 1935 februárjából van keltetve Felix Warburg végrendelete, amelyet most bontottak fel. A legnagyobb alapítvány, amelyet Warburg egy célra hagyományozott: 50.000 dollár, amelyet a new-yorki zsidó jótékonyági szervezeteknek adományozott. Ezenkívül 57.000 dollárt adott kilenc különböző intézménynek. A végrendelet bevezető sorai a következők: „Szerencsém volt ahhoz, hogy elég sokáig éljek és így módom volt azoknak az intézményeknek fejlődését látni, amelyek többé-kevésbé megvalósították céljaikat”. A végrendelet végrehajtója szerint 13 millió dollárra becsüli azokat az összegeket, amelyeket 15 év alatt Warburg különböző zsidó intézményekre hagyományozott. Az özvegy kapja az ingatlanokat és a grafikai gyűjteményt, valamint a berendezéseket. Minden gyermeke 250.000 dollárt, nyolc unokája egyenként 100.000 dollárt kap. A végrendelet végrehajtói az özvegy és Frederick és Pál fiai. A család többi tagjai 150.000 dollárt kapnak. Kuhn Löb & Co bankház tisztviselői szolgálati idejük szerint 2000 dollárig terjedő ajándékot kapnak az örökségből.

— FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

— Amióta a Togal-tablettát ismerem, nem félek semmiféle meghűléstől (gripától). Főfájásnál, torokfájásnál, rosszindulatu idegzsabánál csakis a Togal segít rajtam. Előírás szerint bevéve, azonnal elmúlnak a fájdalmak. Togal-bevétele után nagyszerűen alszom.

PETROL EGGE



Megszünteti a korpázást.
Meggátolja a hajhullást.

— Az American Jewish Congress lengyelországi zsidókért. A Zsidó Világgresszus amerikai szekciója, az „American Jewish Congress” a lengyel zsidóságot alant üzenetet küldte: „Legmélyebb pátiával figyeljük azt a jogos és bátorcot, amelyet a lengyel zsidóság a lengyel egyetemeken a megszegyentető alázó gettópraktikák ellen. A gettópraktikák legnagyobb megszegyentetés és ezt nem demli meg az a lengyel zsidóság, amely minden tekintetben eleget tesz állampolgárságának kötelezettségének. Büszkének vagyunk a lengyel-zsidó testvéreinkre, akik bátran colnak. A lengyelországi zsidó sztrájk szertitő tiltakozás a köztársaság polgárai, amely kötelezte magát arra, hogy minden fajnak és vallási csoportnak egyenlő letben tartja meggyőződését és politikai gait. Nagy szolgálatot tesz a lengyel zsidóság ezzel az ellenállással, mert a világ előtt ezzel emeli a demokratikus erkölcsöt. Legmélyebb szimpátiákkal biztositjuk a lengyel zsidóságot és legmélyebb hálánkat fejezzük ki azoknak a demokratikus erőknél, amelyek a realitásokkal szemben a harcot felveszik”.

— A tel-avivi kikötő fejlődése. (Aviv.) Az utóbbi három hónapban fejlődött a tel-avivi kikötő. Annál is inkább figyelemre méltó ez a fejlődés, mert a mány 2 és fél schillinggel többet veszünk az árukért, amelyek a tel-avivi kikötőben raknak ki, mintha a kikötőben történnék meg. Palesztina árukirakás statisztikája szempontjából a szodik helyen áll. Júliustól szeptemberig Tel-Avivban 27.791 tonnát rakodtak ki, szont Jaffában csupán 24.911 tonnát.

x BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón étkezni, keresse fel Herschkovits Samu kóser panzióját, Calea Rahovei 24 sz. (Tribunál mellett).

Budapestre utazók figyelem!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám. Modern konyhával berendezett ragyogó tiszta szobák, meleg víz, folyóvízzel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-panzió (Andrassy-ut 43)

Telefon: 12-89-67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZ

Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

mult század egyik legnagyobb tudósának

élete és küzdelmei

KI VOLT "MALBIM?"

bi Meir Löb ben Jechel Mechel, rövidítve „Malbim” a mult század hatvanas éveiben megszervezte București zsidóságát a reformmozgalmakkal szemben. — Vándorlásai, küzdelmei és misztikus megjelenése Közép- és Kelet-Európa helységeiben.

Az impériumváltozás első évében történtek amikor az ardealiak úgy mentek Bucureștibe, a megnagyobbodott ország fővárosába, mintha valamennyien új sarkkötőket lettek volna, akik újból és újból felfedezték a sarkvidéket. Az egyik kereskedő (hiszen ők jártak legtöbbszörre) csodálással mondotta, hogy bár nem bírja a román nyelvet, — hiszen 1920-at irtunk meg tanult franciául, hogy tudjon beszélni az ottaniakkal. S mit tapasztalt? Volt, ha jól beszélt jiddisül, akkor már kereskedelmi életben otthonosan érezte magát. Egy másik ardeali arról panaszkodott, hogy seholsem talált olyan házra, ahol „ortodox”-módra imádkoztak volna, ahol megközelítették volna a mentalitást, amelyhez élete során megszokott. Végül volt egy oradeai kedves, aki örömmel újságolta, hogy hatvanas Bucureștii tartózkodása idején: megtalálta, hol lehet imádkozni egy vallásos zsidónak. És ez a hely: a MALBIM templomban volt.

Fiatalkoromból, amikor talmudi tudományokban buvárokodtam, emlékeztem a Malbimre. Tudtam, hogy rendkívül értékes művet alkotott, amelyekkel örök időkre bevezette nevét a vallásos irodalomba. Már akkor megfogadtam magam, hogy létezik valahol fővárosban egy Malbim-templom, amit kell lenni adatoknak arról, hogy Malbim hol élt, s hirdette azokat az eszméket, amelyek évezredek, s mindenkor akadnak a jövőnk számára az igazi tradicionális eszméknek.

Tizenhét év telt el azóta és az életben sohasem jutottam el odáig, hogy a mult századbeli zsidó üstökösrel teljesen foglalkozzam, pedig nemcsak néhány cikknek, hanem nagy tanulmányoknak, sőt regényeknek lehetne inspiráció és főszereplője. A XIX. század bővelkedett zsidó nagy emberekben, de Malbim a legelső között is megállta helyét, mert a predesztinálta egyénisége, feltűnése, küzdelmei és küzdelmei, amelyek messze felmérték őt kortársai fölé.

Most végre eljutottam ahhoz, hogy Malbim nyomait kutassam Bucureștiben. Először felkerestem az úgynevezett Malbim-templomot és itt ért az első nagy meglepetés. Azt hittem, hogy egy szerény, régi zsinagógát találok, amilyenekkel minden a bucurești gettó és egy modern templomot találtam a Strada Bravilor alatt, 1200 személy befogadására alkalmas templom ez, amelyet arnyas fák között találhatunk meg, de nem is csoda, ha újnak látszik a templom, hiszen csak a háttérben épült fel.

Nehéz feladat egy új templom körül a régi emlékeket, de nem hagyott el a dőni a „téma”. Malbim nyomait ki kell találni és úgy vélem, hogy lassú, szívós munkával sikerült is nyomokat felfedeznem abból az időből, — a mult század hatvanas éveiből — amikor Malbim itt volt, és a romániai zsidóság egészen azután a körülmények folytán újra lehanyat-

KI VOLT MALBIM?

Ez a szó Malbim, egy név rövidítése. Valójában Meir Löb ben Jechiel Mechel volt, aki a zsidó kortársai hívták a sziléziai városból, ahol rabbiskodott „der Kemp” 1809-ben, Ros-Hasono első napján

született Woloczysk-ban, Oroszországban és ott is halt meg 1879-ben. Hetven évét élt, s e hét évtizede magában foglalja mindazt, amit a zsidó élet a mult század legmozgalmasabb idején magában foglalt. Volt rabbi Wreschenben, majd Leczica-ban, onnan Kempen-be került, majd Bucureștibe, onnan Mohilevbe, végül a königsbergi orosz hitközség főrabbija lett.

Amikor Kempenben, Sziléziában lakott, nagy kulturharc fejlődött ki működése körül, két pártra szakadt a zsidóság, amely harcba még az akkori porosz hatóságok is beleavatkoztak. Érdekes, hogy megválasztották Vilna főrabbiának is, de nem foglalta el tisztjét, mert a hatóságok nem engedélyezték ottani letelepedését. Ellenségei főleg a vallástalanabb elemek és a két-színű hitközségi tagok voltak, akiket üldözött. De ellenségei voltak azért is, mert az „askenázok” chasszidok és a „chasszidok” — askenázok láttak benne.

Mily érdekes és mily jellemző kiválóságára, hogy bár egész élete vándorlásokban telt el (akkor még nagyrészt postakocsikon jártak) és folytonos harcot kellett vívnia, mégis nagyot és maradandót alkotott a zsidó hitélet terén. Hatalmas harcok dúltak akkor világszerte a „felvilágosodottak” és a konzervatívok között. Sziléziában is dúltak ezek a harcok, a maradiak és felvilágosodottak között. Malbim nem bírta sokáig a harcot, mert szövetkeztek ellene és jobbnak látta távozni küzdelmei színhelyéről.

MIÉRT JÖTT EL KEMPENBŐL?

Kutatásunk szerint innen is azért ment el, mert a reformharcok elleni küzdelem kifárasztotta. Viszont vannak erre vonatkozólag bizonyos legendák is, amelyek másképpen, hogy úgy mondjam, — hétköznapiban — állítják be ezt a távozást. Alkalmilag élt ott egy reb Zalmen nevű, igen régi rabbicaládból származó samesz, aki egy szombat reggeli ima előtt a hitközségi elnök kérésére kétszer is elment a rabbihoz, hogy jöjjön már imádkozni. De a rabbi gondolataiba mélyedten, valószínűleg nem is vette észre a hívó szót és amikor az elnök elment érte, azt állította, hogy őt nem is hívta a samesz. Végül, amikor szembeállításra került a sor, Malbim heves indulatában arculütötte a sameszt. Másnap eltávozott a városból. A legenda tovább szövi színes szárnyait. Már távozása előtt régebben megígérte az elnöknek, hogy leányánál, ha férjhez megy, ő adja az esküvői áldást. Várták is sokáig, de nem jött. Végre már ki is tüzték az esküvőt. A ház teli volt vendégekkel meg jött-ment szegényekkel, akik egy ilyen nagy esküvőre összegyűltek mindenfelől. Közben eltűnt a völgyény aranyórája. Keresték-kutatták az egész házban, de seholsem találták. Már az összes koldusokat is megmotozták, de seholsem volt. A nagy zürzavarban észre sem vették, hogy egy ósz koldus jött be az udvarra és leült egy kőre. Amikor rátaláltak, kijelentették, főleg az elnök és a csatlós reb Zalmen, a samesz, hogy ez az ismeretlen lehet csak a tolvaj. Odament hozzá és pofonvágtá. Amikor másodszor is ütésre emelte kezét, megszólalt Malbim: — Ne vétkezz reb Zalmen... én csak egyszerű ember vagyok.

Nagy tisztelettel fogadták, megtörtént az esküvő... az aranyóra is meglett... de

Malbim soha nem ment vissza Kempen-be és eltávozott Bucureștiből is. Ha eltekin-tünk a legendától, úgy véljük, hogy nem ez a „pofon” volt az, ami őt onnan örökre elvitte, hanem inkább az a harc, amelyet folytatnia kellett a konzervatív, mélységesen vallásos rabbinak a „felvilágosodottak” elszánt csapatával.

Nagy csalódás érte Bucureștiben, ahol akkor Alexandru Ion Cuza fejedelem uralkodott és a zsidóság nagy része meglehetősen szegény és primitív életkörülmények között éldegélt a kis fejedelemségben a mult század hatvanas éveiben.

VÁNDORBOTTAL A KEZÉBEN BOLYONG MALBIM FALURÓL-FALURA...

Ne gondoljuk, hogy annakidején egy rabbit úgy választottak meg, mint manapság. Szabályos választással, installációval, rendes dotációval, iróasztallal és reprezentációkkal. Malbim járta a világot, elkerült keletre, messzi szülőföldjétől és messzire eddigi működési helyétől, mert nem bírta azt a légkört, amely Kempenben és másutt körülvette. Itt talált egy kis csoport vallásos zsidót, akik tanultak és ragaszkodtak a tradíciókhoz és ami legfontosabb: felismerték benne a nagy embert, a kiváló tudóst és a konzervatív szellem legigazabb reprezentánsát. Bevonult egy kis beszemedresbe, ott ült és tanult, hirdette a tant.

A távoli kis magyarföldi és ardeali falvak jámbor zsidói nem is sejtették, hogy ki az, aki vándorlásaiban egy kis menedéket kér éjszakánként. Malbim elkerülte a városokat, mert ott a nagy gyülekeztekben, imádkozás után és előtte a Tant magyarázták a rabbi Meir vitába szállt velük. Akkor összenéztek a tudósok és vének. Tisztelettel tudakolták utjának célját és azt, hogy merre van hazája? A cél: az Örökkévaló volt, fel-emelkedni hozzá, ez volt minden vágyálma.

Igy került hosszas hanyattatás után Bucureștibe. Hogy mi fogta meg ott lelkét, hogy távol mindentől, ami eddig számított neki, felvegye újra a harcot, a Tanért, a Szent nevéért, felvegye a küzdelmet a meg-nemértők ellen, ezt csak ő tudhatja, aki már régen ott nyugszik a kiewi történelmi multu temető egyszerű sírhantja alatt. *Miért maradt meg ott évekig, miért tanult és tanított épen Bucureștiben? Talán itt vélt missziót teljesíteni?... nem sikerülhet kikutatni. Csak azt tudjuk, hogy vándorlásaiban között falusi gyermekek ezreinek képzeletében gyakran vállalta az Elijáhu-proféta szerepét, mert hiszen szerény bolyongásainak utjain, nagy ósz szakállával, asszociálták benne a profétát, aki messzi földeken jár és visz vigaszt kicsiny zsidó házak elhagyatott-ságába.*

A bucurești kis zsinagóga zsidói áhitattal figyelték minden szavát, mintha érezték, tudták volna, hogy nem hétköznapi ember van közöttük és végtelenül ragaszkodtak hozzá. Nagy emberi mivolta abban is kitűnik, hogy 70 évvel távozása után még mindig boldog az a vallásosabb bucurești-i zsidó, aki a róla elnevezett zsinagógában töltheti el ünnepnapjait.

W. S.

PRIM
a fém-tisztító királya

PALESZTINA

A Balfour-erdő ötvenezer fája

Míntha a mai helyzet szimbóluma lett volna az a rettentő anyagi katasztrófa, amely a Balfour-erdőt érte. Csaknem az egész fa-ültetvény egyharmada, 50.000 fa égett el. Több helyen gyújtották fel az erdőt és az éjszakában az Emek kolóniai felett vérvörösre festette a tüzkakas a palesztinai eget. A nagy szél még elősegítette a tűz lovaterjedését. A nazareti, alulei, háliai rendőrség és tűzoltóság hiába feszítette meg minden erejét, nem sokat segített.

Pontosan husz esztendővel a Balfour-deklaráció után, ahelyett, hogy a Balfour lord nemes emlékét megőrkítő erdő további fejlesztésére adott volna minden segítséget a palesztinai kormány, inkább elhanyagolta annak őrzését és az a drága sok pénz a tűz martaléka lett.

A huszesztendő évfordulón lángban égett a Balfour-erdő. Kell-e ennél szomorubb bizonyíték arra, hogy az angolok milyen rosszul bánnak a zsidó országépítéssel? Kell-e ennél szomorubb hír a világ zsidóságának, minthogy a fa pusztul, az erdő, amelyért annyit dolgoztak, harcoltak a zsidó milliók?

A Keren Kajemet vezetősége a kormánytól teljes elégtételt és a károk megtérítését követeli. Az angol kormánynak kötelessége, hogy az ötvenezer fát újra ültesse. Mert ha nem teszi, mélyen sérti ennek a nagy államférfiúnak emlékét, aki megeveletette alapjait annak a nagy országépítő munkának, amelyet Herzl szelleme kezdeményezett.

Ötvenezer fa! Milyen szomorú is, különösen, ha tudjuk, hogy Palesztinában a zsidók által ültetett fák közszeretet tárgyát képezik, mintha mindenkinek édes gyermeke volna az erdő, melyet a kopár földre ültettek a chalucok ezrei. Ez teszi újra termékenyvé a földet, amelyet a sokszáz éves arab-török gazdálkodás sivatagá változtatott. De az araboknak most sem kell egy viruló ország. Nekik nyomor kell és pusztaság. Ezért kellett elpusztulni a Balfour-erdő egyrészének. De hiu reményeket táplálnak az arabok! Mert a zsidó szívósság és kitartás újra elülteti a fákat és dacolni fog az emberi gonoszsággal s gyűlölettel, minthogy felvette a harcot a természet mostohaságával is.

— MOHAMEDÁN LELKÉSZEK A TERROR ELLEN. (Jeruzsálem). Harminc mohamedán lelkész kiáltványt intézett az arab lakossághoz, amelyben elítélik a terrorcselekményeket, a bombamerényleteket, lövöldözéseket és vasuti merényleteket. Ez az első eset, amikor mohamedán lelkészek nyilvánosan megbélyegzik a terrort. Hír szerint ezek a lelkészek elhatározták, hogy széleskörű propagandát indítanak be az erőszakosságok megszüntetésére. Rendkívül figyelemre méltó jelenség az a manifesztum, amely a palesztinai kommunista párt aláírásával látott napvilágot Palesztinában és amelyet Jeruzsálemben és Jaffában osztogattak nagy számban. A kiáltvány tiltakozik a mohamedánok vallási szabadságának korlátozása és az ellen, hogy a kormány vette kezébe a Vakf mohamedán vallási alap kezelését. A kommunista párt manifesztuma követeli a főmuftinak hivatalába való visszahelyezését és a száműzött arab vezetők visszatérését. Végül felhívja a mohamedán lelkészeket, hogy ne engedelmesskedjenek a kormány rendeleteinek.

— Az új palesztinai rendőrfőnök. Ormsby Gore gyarmattügyi miniszter október 21-én az alsóházban bejelentette, hogy Sir Charles Tegart nevezte ki a palesztinai rendőrség parancsnokává. Az új rendőrpáncsnok korábban Indiában volt, jelenleg 56 éves és a kalkuttai terroristák legveszedelmesebb ellenfele volt. Harminc évig volt az indiai rendőrség szolgálatában. Ez idő alatt több ízben követtek el ellene merényletet. Amikor 1931-ben elhagyta Kalkuttát, ahol a bengáliai rendőrség parancsnoka volt, azt vélték a befenteknek, hogy Lord Byng-nek, a Scotland Yard lemondott vezetőjének helyére kerül. De ez nem következett be, hanem a kalkuttai indiai államtanács tagja lett. Ez a szervezet a legfőbb polgári szervezete Indiának és ebből látszott, hogy Sir Charlest többnek tartották, mint egyszerű rendőrközlegnek. Mult év decemberében vonult nyugalomba, ahonnan most újra aktivitásba hívták azzal, hogy a palesztinai rendőrség vezetője lett.

— 56 ILLEGALIS BEVANDORLÓT ÍTÉLTEK EL. A safedi brit bíró 56 illegálisan bevándorolt zsidót ítelt el, ezek közül 24-et Dél-országból. Valamennyit kiutasítják büntetésük kitöltése után.

— NAGY JÉGKÁROK PALESZTINÁBAN. Tel-Aviv környékén az utóbbi napokban súlyos jégeső volt. Petach Tikva környékén a narancsültetvények is sokat szenvedtek a jégkár miatt. Egyes ültetvényekben tíz-tizenöt százalék kár, sőt van olyan, amelyben huszonöt százalék a kár. Az általános kárt még nem tudták teljes mértékben felbecsülni, mert a megmaradt fákban levő termésben okozott kárt még nem tudták megállapítani. Tel-Avivban magában több, mint ötszáz ablak tört be a vihar folyamán.

— VAWEL VEZÉRÖRNAGY BESZÉDE. (Jeruzsálem). A. P. Vawell, aki jelenleg mint vezérőrnagy, parancsnok az összes angol csapatoknak, a Black-Watsch ezred inspicálásakor nyilvánosság előtt nyilatkozott. Említette, hogy 22 évvel ezelőtt volt először Palesztinában, amikor még nem is létezett Tel-Aviv, csak homokdűnák voltak ezen a területen. A csapatoknak mindenkor készenlétben kell állni, mert mindenkor történhet valami váratlan. Az arab igen békés nép 95 százalékban, de az öt százalék renitenskedő. Nem akarok politikáról beszélni, de a tisztok, akik vezényelnek benneteket — mondotta a vezérőrnagy — majd megvilágítják a helyzetet.

— A MUFTIT KIUTASÍTOTTÁK SZIRIABÓL. Damaszkuszról jelentik, a főmuftit, aki eddig Beyrutban tartózkodott, kiutasították Szíriából a franciák. A muftinak legkésőbb vasárnapig el kell hagynia a francia mandátum területet. Hír szerint a mufti és a száműzött palesztinai arab vezetők dadba kaptak meghívást Ghazi iraki rálytól.

— A BARCLAYS BANK HELYI JELENTÉSE. (Jeruzsálem). A Barclays Bank legfrissebb jelentése szerint a megélénkülés észlelhető, az aratás jezésével és megkezdődik a citrusévszezon. A gabonapiac helyzete kiegyensúlyozott. Tonnánként 9—10 font az ára. Kása tonnánként 6 font. Exportáltak 8000 tonna Gyarmatáruban normális a helyzet, az ára tonnánként 52 font. Gyapjú, selyemgyapotpiac lanya. Az építőiparban gyarapodás az eredmény. Grapefruit behozása rekordmértékben halad, 3612 ládat küldtek. 17.715 láda citromot. A narancs ára tonnánként 3 silling 3 penny. A csomagolásbiztosítás ára az elmúlt szezonhoz viszonyítva egy sillinggel emelkedett.

— LETARTÓZTATTÁK A PALESZTINAI HATÓSÁGOK A KÉT JERUZSÁLEMI ANGOL KATONA GYILKOSÁT. (Jeruzsálem) Rendőröktyúk nyomra vették a hatóságokat két angol katona gyilkosai ellen beindított nyomozás során rendőröktyúk egészen Siloan faluig vették a katonaságot, amely a falut az ökörfogatja. Az egyik házból letartóztatták a gyilkosokat, míg másik három házból nagymennyiségű lőszert és puskaport vettek. Az egyik ház tulajdonosa menekült próbált, mire utána lőttek és megsebesítették.

— A Közelkelet püspökei Rómában gyűlnek a palesztinai helyzetről. Rómában Vatikán az utóbbi napokban rendezték a palesztinai kérdés iránt érdeklődők a palesztinai kérdést. Érkezett Rómába a bagdadi püspök: Emmanuel Toma, két görög-katolikus püspökkel, szintén a Közelkeleten működnek. A bagdadi püspök, az iraki szenátus tagja és mentő, utazásából arra következtetnek, nem vállalkozott volna rá, ha nem egy-egy fontos kérdésről lenne szó. Megbeszélés helyéről nyert értesülés szerint, a palesztinai helyzettel van összefüggésben a püspökök. A pápa Pacelli biboros társaságában foglalkozott a palesztinai helyzettel, és alaposan megtárgyalta a szentföldi keleti szenthelyek helyzetét, kapcsolataikat a felosztási tervvel. Még abból is következtetnek arra, hogy a palesztinai helyzetről szó, mert Rómában várják Barlassina Jeruzsálemi kardinálist is, s a libanoni és szíriai katolikus püspökök is Rómában tartózkodnak.

Kérjen mindenütt

elsőrangú palesztinai termékeket

Olajbogyóból készült tiszta és izletes SHEMEN ételolajat.

Népszerű SHEMEN-MENORA szappant, amely gyermekek és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan.

ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL mosdószappant - SHEMEN.

SHEMEN-törölvesszappant. Rison-e-Zionban gyártott arany és ezüst OKAVA törölvesszappant.

Romániai főképviselet: „HIRMO“ București, B-dul Domniței

Temesváron: Kaldoray Marcel, Str. Paris 5.

Braşovban: Deutsch Zsigmond, Str. Sft. Ioan 2.

Vitamindus narancs, citrom, banán, ananász, etho-mandarin és grapefruit SHARONA-szirupok és edényeket.

Ramat-Ganban gyártott PALALU alumínium edényeket.

Illó és éterikus olajokat, valamint FRUTAROM-esszenciákat — Haifa.

LUCIO acceivattát — Petach-Tikva.

FRUTAROM 1-féle 100% Vanillinát — Haifa.

ONYA karbonpapírt és indigót — Tel-Aviv.

Satu-Maren: Fekete József, Str. Berthelot 52.

Uj butorüzlet

Oradean, Str. Cosbuc.
Palace Hotel mellett

Butorvétel előtt tekintse meg

az „**Arta**” cég (Str. Cosbuc) butorkiállítását

Olcsó árak, modern formák,
elsőrendű kivitel.

Figyelem! Négy hónap alatt

179.742 nyeremény
412.282.200 lei értékben

Ne szaladjon el a szerencséje elől

Az állami sorsjegy, bárnol lenne Ön, megtalálja.

Egy negyed sorsjegy osztályonként 200 lei
Egy egész sorsjegy osztályonként 800 lei

Aki **KIRSCH**-nél sorsjegyet vesz,
rövidesen milliomos lesz.

Ne szalassza el a szerencsét. Válassza ki nyerő sorsjegyet szerencsés számaim
közül még ma. Fizetni ráér november 14-ig. — Legutóbbi huzáson a

6.000.000-OS

nyereményt és számos kisebb nyereményt fizeltünk ki szerencsés vevőinknek

Siessen a szerencse sorsjegyet megvenni!

KIRSCH HENRIK (DACIA)

sorsjegyárudában, Sas-passage — Bejárat: Piața Unirii

VULCAN

Oradea, Bulv. Reg. Ferd. 1.

legolcsóbban árusít
aktatáskát
iskolatáskát

Játsszanak Bizalommal **OFICIALA**-nál FŐELÁRUSÍTÓHELY:
a Loteria de Stat Colectura Cluj, Reg. Marla 46.
ORADEA, Bulevardul Regele Ferdinand II.

— HALÁLOZÁS. Faragó Miksa, a Bitumen Rt. vezérigazgatója tragikus hirtelenséggel távozott az élők sorából. Az elhunyt vezérigazgató kizárólag a munkának élő ember volt, de a zsidósághoz is fűzték kapcsolatok. A megboldogult, Fried salontai főrabbinak volt legidősebb fia. A 61 éves férfit alig néhány napi szenvedés után érte utól a kérlelhetetlen halál. Temetésén óriási részvét nyilvánult meg, az oradeai társadalom imponánsan adta meg a végtisztességet a munka emberének. Halála kiterjedt és előkelő rokonságot döntött gyászba. Özvegyén kívül, leányai, dr. Pollacsek Pálné és Német Ákosné (Târgu-Mureș), valamint egyetemi hallgató István fia, Dr. Faragó Viktor ügyvéd, fivérét, Hartman Sándorné és Schwartz Józsefné bátyjukat gyászolják az elhunytban. A temetésen dr. Löwy Ferenc târgumureși főrabbi tartott gyászbeszédet és még számosan, barátai és munkatársai közül.

**Minőségben
árakban
izlésben**

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruház
Oradea, Piața Regina Maria 1. (Kishídő)

— Az oradeai Mizrahi imaházban (Piața Mihai Viteazul 11-a, Ullmann-palota, fél-emelt) a legközelebbi szombattól a reggeli imák fél 9 órakor kezdődnek. Tagokon kívül vendégeket is szívesen lát a szervezet gondnoksága.

— Német nyelvórát ad jutányosan bécsi születésű leány. Cim megtudható a „Népünk” kiadóhivatalában.

A hajlékonyság báját nyújtják

a régi direktoire-dívat fűzőjének merevsége helyett, azok a **modern vonalú fűzők, melyekkel** az elhanyagolt, vagy rossz szabású fűzők által deformált terméket, **graciózus, elegáns testtartásúvá,** szabályos **vonalúvá** varázsolja:

Kovács Sándorné

fűzőspecialista. (Nilgesz-telep)

Olcsó árak, izléses kivitel, szép és precíz munka.

— AZ UZHORODI ORTH. KÖZPONTI IRODA az elmúlt héten ankétára hívta össze a hitközségeket, szentegyleteket és jótékonyági egyesületeket, hogy közös erővel szervezzék a ruszinszkói inségakciót. Elismerés jár ezért a pod. ruszi irodának, hogy ezzel az égető problémával behatóan foglalkozik és minden zsidó közösségnek kötelessége az inségakcióban megfelelően részt venni.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckotok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület.

Fiókfelvétel:

Strada Alexandrii, colțul Millerandului



Hét-ről-hét-re

Jeruzsálem. — A palesztinai ifjuság szociális ellátására, a megtartott jubileumi Hadassa konferencián egy Warburg alapot létesítettek, 25.000 dollárral. Az új intézmény vezetését Miss Henrietta Soldra bízzák. A delegátusok újabb 100.000 dollárt szavaztak meg és kötelezték magukat annak összegyűjtésére, amelyből a jeruzsálemi orvosi centrumot építik ki. Ezenkívül 100.000 dollárt gyűjtenek a Nemzeti Alapra. — A katonai hatóságok rendelkezése értelmében mostantól kezdve katonai jellegű építkezéseknél nem vesznek fel többé arab munkásokat. A meglevőket is csak néhány órán át dolgoztatják. — Wawel vezérőrnagy, katonai főparancsnok elrendelte, hogy a lyddai repülőtér körül magas falat építsenek. Szükség esetén a fal mögött fog állomásozni a katonaság.

Stockholm. — Albert Bonnier könyvkiadóvállalat most ünnepelte fennállásának százéves jubileumát. Alapítása óta egy család tulajdona, melynek seniorja dr. Karl Ott Bonnier, aki nemrégiben töltötte be 80-ik életévét. A vállalat az ő és fia vezetésével áll. Ez alkalommal két millió svéd koronából álló alapítványt létesítettek. Ez az alapítvány a legnagyobb, amelyet Alfred Nobel óta a skandináv államokban tettek. Ebből egy milliót írók, újságírók és művészek részére létesítettek, akik a könyvkiadás terén működnek. További 500.000 svéd koronát egy „Albert Bonnier utazási és tanulmányi alap”-ra és félélmilliót a vállalat személyzete között osztottak szét.

Bagdad. — A francia idegenlégió Syriában harci készenlétben áll és parancsot kapott, mely szerint minden pillanatban a határra küldhetik. Az olajvezeték ellen Transjordániában három újabb támadást kíséreltek meg.

Tel-Aviv. — A lyddai repülőtér elleni merénnyel kapcsolatban közlik még, hogy ez azért következett be, mert távol van a modern repülőállomás a nagyvárosoktól és alig van rendes út, amely odavezet. Az építésnél csak arab munkásokat foglalkoztattak és semmiféle őrség nem állott ott. A héber lapok szerint ha husz rendőr lett volna ott, nem kellett volna utólag arab házakat robbantani.

London. — Az ismert litvániai zsidó tudós, Sapacsnyik, aki 50 év óta Londonban élt, elhunyt. Az elhalt tudós haladó szellemű kiadványai, amelyeket a Talmudra vonatkozóan jelentetett meg, chasszidikus rabbi részéről éles kritikában részesítették.

Danzig. — A danzigi zsidók delegációja jelent meg az elmúlt héten a népszövetségi főbiztosnál és informálta a zsidóellenes kilengésekről. A főbiztos kijelentette, hogy Danzig belső ügyeibe nem áll módjában beavatkozni (?).

Bécs. — A bécsi sajtó méltatásokat közöl Kaposi Mórról, a hírneves zsidó dermatológusról, 100 éves születési fordulója alkalmából. Kaposi Mór, akinek emléktáblája az egyetemi klinika előadótermében van felállítva, szegény kaposvári zsidó szülők gyermeke volt. Korának legnagyobb dermatológusa volt.

Athén. — II. György görög király a bevonuló rekrutákhoz, akik között számos zsidó katona is volt, beszédet intézett s többek között a következőket mondotta: Mindnyájan egy anyának, Hellasnak vagytok gyermekei. Tudjátok, hogy a hellének között nincsenek különbségek. Mindnyájakot kötelelem, hogy képességei és tehetsége szerint szolgálja a haza érdekeit. A királyi szózat után a zsidó rekrutákat Athen főrabija, Rabbi Barzilay eskette fel.

Varsó. — Samuel Dickstein varsói egyetemi tanár 65 éves születési évfordulójára nagy ünnepséget rendeztek tisztelői. A jubileumon megjelentek a lengyel tudományos élet kitünőségei, barátai és tanítványai. Prof. Moscicki köztársasági elnök üdvözlő tváratot küldött a zsidó professzornak.

New-York. — A Hadassa konferencia az osztrák Palesztina mellett nyilatkozott meg és ragaszkodását fejezte ki a mandátumhoz. A Hadassa elnökévé Mrs. Epstein asszonyt választották meg.

Varsó. — A lomzai kerületi bíróság most ítélt 18 vádlott felett, akik Czyzewben egy zsidóellenes kilengés alkalmával ebben a részben vettek részt. Hatól tíz hónapig terjedő fogházra ítélték a vádlottakat. A fővádlott Karszevszky nem kerülhetett a bíróság elé, mert közben meghalt. Lomza mellett egy autobuszt támadtak meg Karszevszky vezetésével. A soffit kódolás érte, elvesztette uralmát a gép felett és az autó felborult. Ez alkalommal az egyik láda rásért az antiszemita vezérre, amely agyonütötte.

Sanghai. — Az itteni zsidóság a háború következtében rendkívül súlyos helyzetbe került. A zsidó hitközség vezetői kiáltványt adtak ki a világ zsidóságához, amelyben segítséget kérnek az ottani zsidóság számára.

— **Üzenet pályázóknak.** Az Ardeal-Bánáti Országos Orth. Iroda tudvalevőleg néhai dr. Eisler Mátyás és néhai dr. Vértes Adolf nevére alapítványokat tett, melynek kamataiból hittudományi s tanügyi kérdésekre már évek óta pályázatot tűzött ki. Már eddig is több fiatal rabbi-jelölt és tanító munkája kapta meg a pályázatot. Az idei pályázatok eredményét az Országos Iroda elnöksége jövő havi ülésén fogja kihirdetni. Az Országos Iroda most azt közli velünk, hogy dacára annak, hogy a pályázati határidő már rég lejárt, még néhány pályamű most is beérkezett. Mivel a pályázat titkosságából kifolyólag a szerzők nevei ismeretlenek, az Országos Iroda ezúton értesíti az érdekelt szerzőket, hogy a munkák most már elkéstek az idei pályázattól, miért is célszerű azok kéziratát visszavenni. A kéziratok dr. Adorján Ármán, az Országos Iroda elnökénél vannak, (Oradea, Piaja Unirii No. 5), akinél kellő igazolás ellenében átvehető.

— **HALALOZÁS.** A hategi zsidóság mélyszéges részvéte mellett hunyt el október 31-én Grün Sámuel nagykereskedő, az E. ZS. N. Sz. hategi csoportjának alelnöke és a hitközség népszerű vezetőségi tagja. Határtalan szeretettel és önfeláldozással állott minden némes zsidó éscionista megmozdulás élén. Grün Sámuel teremtette meg a hategi chalucélepet és gondoskodott ellátásáról. Temetésén nagy számban jelentek meg tisztelői. Megható szavakkal búcsúztatta az elhunyt Gaál Béla ZSNSZ helyicsoportjának elnöke, majd dr. Schächter L., Zuckerman S. és Lázár Tibor tartottak gyászbeszédet. Koporsóját a chalucok vállalkozók vitték a temetőbe. Emleket családján kívül, egész Ardeal zsidósága kegyelettel fogja őrizni. (M.L.)

— **Évek óta az URODONAL** igazi jótémény minden reumás, köszvényes, vese és hólyagbántalmakban szenvedő, bőrkiütéses stb. beteg számára. Az „Urodonal” radikális javulást, vagy teljes gyógyulást eredményez. Ennek köszönheti az URODONAL azt a népszerűséget, amelynek mindenfelé örvend és százezrek háláját, akiket gyógyított.

— **HALALOZÁS.** Schréter Léb ismert és köztiszteletnek örvendő sigheti termény nagykereskedő halála, nagy részvétet keltett városszerte. Az elhunyt, aki 72 éves kort ért el, a legutolsó napokig teljes egészségnek örvendett és tevékeny részt vett a gazdasági életben. Szigoruan hithű, jótékonykodó, becsületese kersekedő volt, akit széles körben ismertek. Általános részvét mellett helyezték örök nyugalomra. Halálát nagykiterjedésű családja gyászolja.

— **Tudósítók figyelmébe.** A bankélet, biztosítás, gyáripar és kereskedelem köréből beküldött eredeti, színes riportokat, érdekes jogeseteket, továbbá minden szakmából komoly információkat a szokásos tiszteletdíjjal honorálunk. Pénzvilág — Journal Economic, Oradea, Str. Take Ionescu 34.

Orth. kóser vendéglő és bodega
ízletes házi koszi, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER TI TISOARA. Str. Dreter 2

Előfizetőink és olvasóink

figyelmébe!

Lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala helyiséget változtattott. Új címünk: **STRADA MIRON POMPILIU 8. Mindennemű leveleket, átutalásokat és küldeményeket fenti új címünkre kérünk írányítani.**

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.



SZIMBOLUMOK

A benemavatók bizottságok tárgyalásán a hatalmak megegyeztek abban, hogy ország hegemoniája Spanyolországban „szimolikus” csupán. Ehhez mérten az olasz önkéntes is csak „szimolikus” hivatást vállal.

A japánok ugyancsak kijelentették, hogy a telen kínai városok bombázása és a lakosság mérszálása tisztán „szimolikus” jelleggel bír.

A dancigi náciak kijelentették, hogy a zsidó pogromok, a 19 zsidó megsebesítése és a zsidó elrablása tisztán „szimolikus” jellegű. A legfelsőbb arab komité nyilatkozott, hogy a legutóbbi terroraktusok a zsidó kolóniák ellen elárthatlan chalucok ellen elkövetett bombamerretek ép úgy, mint a nőkkkel, gyerekekkel és aggostelt autbuszokra való lövöldözések szintén „szimolikusak”.

Stalin is kijelentette, hogy a legutóbbi moszortüzek és vőfürdők nem mások, mint „szimolikusak”.

JOGOS HARAG

A lengyel keresztény lakosság rendkívül szívesen a zsidó kereskedőkre, mert a félnapos tiltás alatt ugyanis kénytelenek voltak a keresztény kereskedőknél drágábban vásárolni.

MIÉRT SZABADÁLLAM DANZIG?

Tudja-e miért szabadállam Danzig? Azért, mert az antiszemita huligánok ott don rabolhatnak.

INDOKOLT...

— Az én fiam már nem járhat a lengyel temekre.

— Miért?

— Mert rendkívül gyenge lábai vannak...

JÓL VÉGZŐDÖTT ÁRVERÉS

Tegnap megjelent nálam az adóvégrehajtó árverést fogantatásom, de a végén minden jobban végződött...

— Jól végződött az árverés?

— Igen, mert a boltajtóban ott állottak az antiszemita diákok és nem engedték, hogy adóvégrehajtó keresztény ember létére zsidó belépjen...

HOGYAN LEHET EMELNI A KÖLTSÉGVETÉST?

Az államháztartás költségvetését ötmillió akarta emelni a pénzügyminiszter. De nem megfelelő bevételi fedezetet az új adónemekre, hitsorsosunk a következő életrevaló ötletet vetette meg: — Vessen ki az állam minden antiszemita nyomtatványra, újságra, folyóiratra, brosúrára, a szónoklatokra is egy minimális adóemelés költségvetési többlet nemcsak, hogy fedezze de még túl is lesz haladva.

MINDJÁRT A FALHOZ!

Stalin rendeletet adott ki az összes orosz lánknak, hogyha a gyerekek rosszul viselkednek, a falhoz ne a sarokba, hanem mindjárt állítsák falhoz.

HA TROCKIJ TUDTA VOLNA...

Trockij mondta bizalmas körben: — Ha tudta volna, hogy Oroszországban annyi trockista mint ahogy azt Stalin mondja, akkor nem engedtem volna soha uralomra őt...

ZSIDÓ SZERENCSE...

Az egyik lengyel városkában zsidó gyászmenet vonul végig. Kesernyiesen jegyzi meg az egyik hitsorsos a másikat: — Nézd, mily szerencsés az ennek a halottnak, hogy még a régi temetőben van. Ha két évvel később halt volna meg, már jutna számára hely csak az új temetőben.

A PROBLE

Egy danzigi zsidó, aki súlyos fejsébet kapott a legutóbbi antiszemita zavargások során, így fordíroz magában: — Az, hogy a fejemet nem annyira fájdalmas nekem, mint az, hogy nem tudom megállapítani, hogy vajjon egy náci, vagy egy lengyel antiszemita vágott-e meg.

AZ IMARÓL

A nagy lublini megkérdezte egyszer tanítványát, Jehudit: Mondd, kedvesem, miért nyeltem imádkozás közben a szavakat?

— Mert oly édesek nekem azok, rabbi.

— Azt hiszed talán, hogy nekem nem?

— A Te imád számai rabbi, tízes szikrák, de nem nyeli le olyan könnyen az ember.